

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden fűszer- és csomagoló-kereskedésben Naponkinti eladás és cukrászdában. 6866

Az „ÉVSZAK“

Divat- és kézimunka folyóirat szép-irodalmi melléklettel.

Páris, London, Bécs, Berlin divat-ujdonságai.

Mutatványszámokat kívánatra INGYEN küld a kiadóhivatal. Rendeléseket elfogad minden könyv-árús és 7162

„KÖNYVES KÁLMÁN“

magyar irodalmi részvénnytársaság könyvkereskedése Budapest, VII., Kerepesi-ut 22.

III. Évfolyam. — Ára egy negyedévre egy forint.

Quäker Oats

rendkívül tápláló, olesó és izletes, világszerte elterjedt szer: **leves-, mártás- és tésztafélékhez.** Kapható — csupán márt csomagokban — mindenütt. Doboz 1 ang. font 32 kr., 1/2 font 18 kr., használati utasítással a Wiener Hausfrauen-Verein konyhaiskolájában kipróbált különféle ételek készítéséhez.

Foulard-selyem
valamint fehér, fekete és színes selyemkalmak mindféle minőségben, igazi gyári áron, a valódiság és tartósságért való jótállás mellett, méterenkint 35 król tizenötéig fríg portó- és vámmentesen bához szállítanak. Legjobb kivételén megrendelési forrás magánosok részére. Ezer meg ezer előismerő irat. Minták franco. Színeiben a levélportó készítéses.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA
selyemkalmé-gyárak szövetségé Zürich. 6062
Spanyol kir. udvari szállítók. Spanyol kir. udvari szállítók.

Férfi ingek: Színes francia batist. Angol piqúé és szegélyes mellű fehér sifon. **Pongyola utazó- és háló ingek.** — Divatos **estabotók.** Nap- és Esernyők. Angol foulard és batist nyári Nyakkendők. Férfi és Női Harisnyák. Keztyűk és Angol sárga bőr cipők. **Férfi Nemez- és Szalmakalapok.** Utazó- és Fürdő Czikkék Nagy választékú Raktára

FÖLDVÁRY IMRE

BUDAPEST 7156
Koronaherceg-utca 11. és Kerepesi-út 9. sz.

A női szépség

emelésére, tökéletesítésére és fenntartására legkittünb, teljesen ártalmatlan, vegytiszta és zairmetes készítmény a 7163

Margit Crème.

Rövid idő alatt szüntet szepőt, májfoltot, pattanást, bőrtakát (mit-esser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is tude bájos arczsinat kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint. **Margit hölgypor** 60 kr. 3 színben. **Margit szappan** 35 kr. **Margit fogpép** (Zahn pasta) 50 kr. **Készítő FÖLDES** gyógyszerháza, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz. Főraktár: **Török József** gyógyszerháza, Budapesten Király-utca 12.

ŐS BUDAVÁRA

a székfőváros legnagyobb és legelőkelőbb mulatóhelye. Idénytartam május 1-től szept. 30-ig. **Idényjegyek** ünnepélyek alkalmával is érvényesek 10 forint. **Családtagok, katonatisztek, hivataltulok és nagyobb klubok részére 8 forint.**

Három nagy nyit szinpad. Naponta nagy symphonikus és népies hangversenyek. Magyar és nemzetközi karénekesek, magánénekesek, táncosok és előrendű művészek. Nagyszerű ünnepélyek. Esős időben ingyen-előadások a színházakban, valamint a vendéglők és kávéházak termében. **Jegykiadás naponta a budapesti bankgyűlésület váltóüzletében V., Fürdő-utca 1. és az igazgatóság épületben Ős-Budavárában. 7195**

STUBNYA gyógyfürdő

Természetes meleg 28°-36° Reaumur fokú **hévíz.** A **válrógyes** Turbémegében 518 mtr. (1620') a tenger színe felett. **Minden gyors- és személyvonat,** mely Bécsből, Oderberg vagy Budapestről jön, a **fürdőállomáson** megáll. Posta és távírda helyben. **Gyógyhatásában a gasteini hévízsekkel versenyezhet.** **Csusz- és kősvény-betegségeknél, osont-, hártya- és idegbántalmaknál, bőrkütiéseknél stb. stb. legnagyobb sikerrel alkalmazható.** **7120**

Mérsékelt árak, melyek június 15-ig még 25%-al leszálítanak. A fürdők és zuhók a legnagyobb kényelemmel vannak berendezve. — Prospektusokkal készséggel és ingyen szolgál a **fürdőigazgatóság.**

Krisztus a keresztán és Jeruzsálem

óriási körkép. Látható: reggel 9 óratól esti 8 óráig.

Az esti órákban villanyvilágításnál. Belépő díj 50 kr.

Gyermekjegy 30 krajczár.

Vértés gyógyszer-féle **keleti labdacok.** Használat előtt. 7141 Használat után. Gyenge nőknek szép telt testi formát kölcsönöznek. Egy adag 3 frt. Kapható **VÉRTES L.** saszgyógytárában Lugoson 96. sz.

A **budapesti asztalos ipartestület** védnöksége alatt álló butorszakosztály által alakított 7132 **BUTORCSARNOK** VIII., Bérkocsis-utca 12. az ipartestület saját házában állandóan készletben tart **háló-, ebédlő-, uriszoba és szalonberendezéseket.** Ezzel mód van adva a n. é. közönségnek jó és **szolid butorokat jutányos áron** a közvetítők illetéke kereskedők mellőzésével az illető asztalosmesterekől készen vagy készítésre megrendelés után beszerezhetni.

4 arany, 18 ezüst érem; 30 díszlelteti és előismerő oklevél. **Kwizda-féle Restitutionsfluid** cs. és kir. szab. mosóvíz lovaknak. Egy palack ára 1 frt 40 kr. o. é. Harmadik évtől van alkalmazásban az udvari léstállókban, valamint a nagyobb katonai és polgári léstállókban kitűnő eredménnyel használtatik a lovaknak nagyobb fáradsálmak előtt való megterhelésére, valamint azok után való fellágyításra; továbbá szorulások és izommerevülések ellen, stb. az időmítésben képmesé teszi a lovak nagyobb feladatok végrehajtására. Csopán csak a fenti védjeggyel ellátva valódi és kapható **Antonie Magszoros** valamennyi gyógyszerkereskedésben és drogueriában. 7000 Főraktár: **Kwizda Franz Joh.** cs. és kir. o.-m. és román k. udv. szállító, ker. gyógyszerárúháza, Korneuburg, Bécs mellett.

Kathreiner-féle Kneipp malata-kávé *Ejnye be jó!*

Főiskolai igazg. orvos **Dr. KUN ZOLTÁN** kipróbált gyógyszerrel **Vérképző labdacok,** rózsaszínre csukrova: **vérsségnyel, sápkórosnak, gyengélkedők, görvélkórosnak, lártalan tüdőbetegségeknél** legjobb gyógyszerre. 1 üveg ára 1 frt 50 kr. **Hurut labdacok,** gyomorzurur, tüdő- és gégehurur, **tüdővész, hídgelelés, malária, gyámörök ellen** legkittünb: 1 üveg árában 1 frt 50 kr. **Női betegségek** ellen leghasznosabb gyógyszer az **IRRI-GALO POE** 1 doboz 1 forint 20 kr. **Dentipurin-szájvíz** legjobb minden szájvíz fölötti: **Kitűnő óvszer a ragályos torokbajoknak is!** Ára 60 krajczár. **A Purpurin Crème** arc- és kezenekemek meglepő hatása van! 5 nap alatt az arcról minden foltot eltávolít a bárszorosítva varázsolja. 1 tégely 1 frt 20 kr. Kaphatók a készítmény: **TRSTYANSZKY K. gyógyszerésznél** Sárospatakon. 6839 Főraktár **Budapesten: Török József** gyógyszerháza, Király-utca. **Dr. Buday Emil** gyógyszerháza, Városház-tér. Minden drogu-üzletben és gyógyszerháza kaphatók.

19. SZÁM. 1897. BUDAPEST, MÁJUS 9. 44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt | félre — 6 • Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** { egész évre 8 frt félre — 4 • Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK** { egész évre 5.— félre — 2.50 Képföldi előfizetésekre a postai postagal megfizetésű viteldi is csatlakandó.

A TÖRÖK-GÖRÖG HÁBORÚ.

A **GÖRÖG-TÖRÖK** háború mindeddig azon éjszaki határszéli területen folyt, melyet csak 1881-ben, az orosz-török háború után csatoltak az európai nagyhatalmak **Görögországhoz.** Ezek a területek **Larissza, Trikala és Arta** nomaszok (kerületek vagy megyék) név alatt szerepelnek, s így sokkal jobban is ismereteseek, mint az ó-görög **Thesszália** és **Epirus** név alatt; különben is mindkét régi tartománynak egy-egy része még mindig török fenhatóság alatt van. A nyugati rész, melynek most térképét mutatjuk be, a hajdani híres **Thesszália**, az a boldog föld, hol még **Plinius** korában is 75 virágzó város volt, s melyet az istenek lakóhelyeül szolgált **Olympus**, meg a költők által dicsőített **Tempe** völgy világszerte híressé tettek.

Thesszália nem nagy kiterjedésű, valamint **Görögország** többi részében is csupa apró tartományok vannak. Kisebpest Pestmegyénél s lakosainak száma a legdöbőbb számításal sem megy 300 ezer lélekre, azaz **Budapest** népességének felét sem éri el. A régi görögök idejében sokkal több lakosa volt, még a török uralom korszakában is virágzóbbak és népesebbek voltak a községek, bár a közbiztonság hiánya miatt nagy területek maradtak miveletlenül, s a lakott feleket nem a nyílt vidékeken, hanem túlnyomólag a hegyek között voltak találhatók. Volt idő még a török hódítás előtt, midőn ezen a földön alig élt már valóságos görög, s az írók a bevándorlott oláh népről **Nagy-Olahország**nak nevezték el **Thesszaliát.** Később különösen a városokban a törökök szaporodtak el erősen; ma ellenben görögök tartja magát **Thesszália** lakossága, még a hegyek között pásztoreletet folytató s oláh anyanyelvét megőrzött szegény nép is, holott valósággal albánok és szlávok keverékei a nem oláhok, a török és görög elem pedig kétségtelen kisebbségben van.

A természet külön országnak jelölte ki **Thesszaliát.** Hegyektől körülzárt medence ez, közepén jelentékeny síkságokkal. Még a tenger felé is jóformán el van zárva, s a hatalmas völgy öblöt is sziklás földnyelvek fogják közre, melyeket csak egy keskeny bejáró szakit meg dél felől. Minden jel arra mutat, hogy a terület belső része egykor nagy tömedence volt, s csak később, midőn a **Peneios**

OZMAN PASA.

EDHEM PASA.

folyó utat tört magának az **Olympus** és **Ossa** között, jött létre a mai földalakulat, a melynek központja jelenleg is ez a jelentékeny folyó, melynek medre egyesíti magában s viszi tovább a nagy kiterjedésű völgy öbléből **Thesszália** összes számbavehető vizeit. E medencének mintegy párkányzata az **Ossa** folytatásaként tekintethető s vele csak nem egyenlő magas **Pelion**, melyet a görög hitrege szerint az **Ossa** tetejére ragtak a titánok, midőn az olympusi isteneket megstromolták, s ez a hegláncz végig nyúlik a völgy öblét a tengertől elválasztó **Magnézia** félszigeten. Nyugat felé még tekintélyesebb heglánczot találunk, a **Pinduszt**, melynek hágói 1500-1600 méter magasságot is elérnek; ezzel szoros kapcsolatban áll a déli határhegység, az **Othriász**, mely valóságos válaszfal **Thesszália** és **Közép-Görögország** között.

Az így természetileg elkülönített tartomány, hova csak a sekélyes völgy öbléből jut el még a vasút is, a belsejében is szétágazó hegyekkel és dombsorokkal nagyon változatos képet nyújt, annival inkább, mert vizgazdagsága nagy, s ezért a gondatlan és félművelt lakosok erdőirtásai sem voltak képesek elnyomni a tenyészett nagy erejét. A szépségéről híres **Tempe** völgyének legalább a tenyészett gazdagságára nézve számos párja van a kevesebb látogatott hegyvidékeken: szép pázsit, örökzöld lombú fák, illatos virágok, csevegő források és esermelyek gyakoriak, s nem egy hely maig is hirneves kitűnő gyümölcszeiről.

A **Peneios** (más néven **Szalamvria**) a **Pindusz** hegláncz keleti részén ered, s felső vidékén vannak többek közt azok a meredek kőszalagon elhelyezett kolostorok, a melyekről már régebben megemlékeztünk. Ott, hol a **Peneios** már folyóvá erőssödik, van a hajdan nagy nevezetességű **Trikala** város, mely a már dél felé irányban fekvő **Kardicával** együtt **Thesszália** felvidékének a legnagyobb helysége s annak a hegyi útnak zárópontjai, mely a **Zygos** szoroson át visz **Epirus**ba és **Nyugat-Macedóniába.** **Trikalának** még ma is mintegy 15,000 lakosa van, bár külsejében nem városias. **Trikalától** a **Szalamvria** folyó kelet felé fordul és számos hegyi patakot véve fel, attól a közép dombvidéken s a nagy síkságra ér, a hol az ország fővárosa, a jelen háborúban is oly sokat emlegetett **Larissza** fekszik. Három nagy út egyesül e helyen, a **Peneios** folyó itt alkotja leg-

La Première Marque du Monde GUERLAIN

Parfumeur. — Fabrique à Bécon-les-Bruyères (Seine). — Magasins : 15, Rue de la Paix, PARIS

"Eau de Cologne Hébémenienne" Délicieux parfum très apprécié pour la toilette du Corps.
"Crème de Fraises" Cold-Cream Spécial Pour tonifier et adoucir la peau.
"Jardin de mon Curé" Extrait pour le Mouchoir Remarquable par sa distinction.
"Savon Saponetti" au Blanc de Baleine. Absolument neutre pour la figure et les mains.

HAFIZ PASA.

REUF PASA.

HAMDI PASA.

hatalmasabb kanyarulatát, s bizonynyal ez az oka, hogy a város tekintélyessé lett. Régebben 20—25 ezer lakosa is volt, ma alig valamivel több 10 ezernél. Várkastélya, melyben egykor (1669) még szultán is lakott, ma rom; az érseki székesegyháznak és más palotáknak csak nyomai maradtak; egyedüli nevezetesebb épülete a 105 méter hosszú kőhid, melyet Turkhan beg a XV-ik század első felében építtetett.

Éjszak felé Larissától csak egyetlen jelentékenyebb helység van, egy hegy alján a Xeragi folyó mellett épült *Tirnovó*, mely egykor selyem- és pamutszövő műhelyeiről híres volt s ma is eléggé csinos hely. Keletrre az Ossa hegység északnyugati tövében pedig a legnevezetesebb hely *Ambelakia*, hol különösen szőnyegeket készítenek. Közélemben a Pelion hegység mély völgyében és Magnezia félszigetén igen regényes vidéken gyümölcsösök, gesztenyések és boglárfaligetek között elrejtve volt valami 24 görög helység, melyeknek lakóiról azt híresztelték, hogy általában jóllétben és paradicsomi boldogságban élnek.

Az utóbbi pár évtized alatt leginkább emelkedett *Voló* városa, mely 1881-ben még igen csekély hely volt az argonauták útjából nevezetes Jolkos szomszédságában, de ma már Larissával versenyez, a mit részben új vasútjának köszönhet. Ez a vasút Larissán kívül nyugat felé is vezet *Farzalába*, a Chassidiari hegység éjszaki aljában elterülő lapályra, mely ma sokkal igénytelenebb hely, mint a Caesar diadalát hirdető történeti emlékeiről gondolnánk. Farzától délre az Othrusz hegységen át Hellaszba vezető útban fekszik *Domokos* város egy magaslaton, melyről szép kilátás esik Thesszalia lapályára. Ez a hely az, a hol a közelebb várható döntő ütközet valószínűleg megtörténik.

A törökök éjszakeről jöve, két úton haladtak Larissza felé. Az Olympus vidékre nyomuló seregeknek az első nagyobb összeütközésük még török földön Kariánál volt április 17-én, de ugyanaz nap, s a következőkön már átlépték a határt Melun mellett, honnan Tirnovó felé haladva, Mati mellett április 23-án megvolt az első elhatározó ütközet, mely a Larisszánál táborozó görög főhadtestet eszeveszett szaladásra indította. Ezért a nyugati hadtestnek, mely a Raveni szoroson át érkezett a Peneios felső vidékére, aránylag kevés dolga volt, s egyetlen nagyobb ütközet Damazi mellett történt. Larissza elfoglalása kezükbe adta a törököknek Thesszalia nagy részét. Most, midőn e sorokat írjuk, már Voló vidéke is az ő kezükben van, míg a görögök Farszalában csoportosultak össze, de előre is oly célzattal, hogy kedvezőtlen esetben meghátrálnak Domokosba, hogy ott, ha lehet, megvédjék a Közép-Görögországba vezető szorosokat. Thesszalia, mely csak másfél évtizede került ismét Görögország hatósága alá, most nagyjá-

ban ismét a törököké, de hogy az övék marad-e, az annyival kétségesebb, mivel a nagyhatalmak már előre azt hangoztatták, hogy a győztes félnek sem fogják megengedni a területi nagybodásra való törekvést.

A mostani hadjáratban a törökök fővezérletét *Edhem* pasára bízták. Neve meglehetősen ismeretlen volt a világ előtt mindaddig, mignem mint a macedonai török csapatok parancsnokát küldte a porta Macedóniába, a hol jóval a háború kitörése előtt a törökök nagyobb haderőt vontak össze, mert e nyughatatlan országban ismét lázadási mozgalmak mutatkoztak. Világos volt a görög kormányban az a szándéka is, hogy a lázadást most ő rendezi; eddig bolgárok dolgoztak rajta. *Edhem* pasa tehát nem

mint a háború fővezére jutott Macedóniába, hanem mint katonai parancsnok. Mikor a lázadás Kréta szigetén ismét kitört, akkor tette át főhadiszállását a görög határhoz közel, Ellasszónába. Konstantinápolyban kételkedtek sokáig, hogy a görögök háborút indítanak, de arról meg voltak győződve, hogy Macedónia föllállítására elkövetnek mindent. *Edhem* pasának a porta még akkor is óvatosságot ajánlott, mikor a görög sereg már a határra vonult, s a trónörökös Larisszába érkezett.

Ismeretes, hogy április első napjain szabad görög csapatok törtek be török területre, azzal a szándékkal, hogy Macedóniát föllátsák. A határszéli török csapatok azonban visszaverték a betörőket. Erre április 14-ikén maga a rendes görög sereg ismételte a betörést, mire *Edhem*

pasa táviratilag kapta meg a parancsot Konstantinápolyból, hogy támadja meg a görögöket és nyomuljon előre Larissza felé. Ekkor következtek a harcok a hegyszorosokban és hágókban. Török- és Görögország közt április 16-án szakadt meg a diplomáciai összeköttetés. A szorosokban április 18—19-én tartottak a véres harcok, *Edhem* pasa április 19-én hagyta el Ellasszónát s követte a harcoló sereget. A konstantinápolyi hadi tanácsnak kellett minden elhatározását táviratilag bejelenteni, s onnan kapta az utasításokat. A még alig ötven éves *Edhem* fiatalnak tartották a teljes bizalomra, s türelmetlenkedtek Konstantinápolyban, a mint a melni szoros elfoglalása után nem nyomult azonnal Larissza felé. *Edhem* azonban kellő körültekintéssel bevárta, míg a szorosokon elég török sereg hatol át, s túlnyomó erővel támadhat. Április 23-ikán a konstantinápolyi hadi tanács hirtelen *Ozman* pasát nevezte ki a sereg fővezérévé, a plevna hőst; a szultán pedig *Edhem*nek a *ghazi* (győző) ezimet adta. *Ozman* pasa el is indult, de mikor Szalonikba megérkezett, *Edhem* pasa megmutatta, hogy tökéletesen helyén van, hogy öntudatos, számító vezér. A görögök képtelenek voltak ellenállani. Így *Edhem* megmaradt továbbra is a Thesszáliában működő sereg vezére, most már a szultán kitérítésével is elhalmozva. A török hadsereg egyik legképzettebb tisztje, ki az orosz-török háborút is végig harcolta.

Az öreg *Ozman* pasa, a szultán környezetének ünnepeit hősé, így került ismét a háborus események szereplői közé, néhány napra legalább. A plevna oroszán most épen 70 esztendő, de erőteljes, edzett férfi. Mai számunkban között arcképe legújabb a híres vezérrel.

Hafiz pasa 80 éves korában is még egy csapatot vezényelt a melni szoros elfoglalásakor. Ott érte a hősi halál. Csapata előtt lovagolt a legnagyobb golyózáporba. Hiába kérte hadsegéde, hogy kimélje életét, szálljon le lováról, mert így cselezte az ellenséges fegyvereknek. «Az orosz háborúban sem szálltam le. Mért szállnék le most? Előre!» Ezt válaszolta. Egy golyó szétzúzta bal karját; a jobbában fölemelte a kardot: «előre!» Egy másik golyó jobb térdébe fúródott, de azért le nem szállt lováról, csak mikor meghalt. Még egy lövést kapott nyakába, s az megölte azonnal a vitéz öregot.

Reuf pasa, kinek arcképe szintén közöljük, a szultán katonai kabinetjének főnöke. Igazi katonás megjelenésű alak, pedig finom okos arca inkább diplomatához illenék, s jobb lábára sántít. Az orosz háborúban lötték meg jobb lábát, s most botot kell használnia.

Hamdi pasa a thesszáliai sereg egyik tábornoka. Az ő arcképe szintén közöljük a harc-tér szereplői közül.

TAVASZI SZELLŐ.*

Égben szülemelő
Tavaszi szellő
Lehel a légen át —
És hoz mosolygó,
Szívet feloldó,
Édes melódiát.

Bűbáj van ebben,
Megtér a kedvem,
E vándorló madár,
Mely zord időben
Bucsút vesz tőlem,
S ki tudná, merre jár!

Már énekelhet
Megtér szerelmet
Rég hallgató dalom;
A vágyat újra
Szívembe fújja
Az égi fúvalom.

S lenge dal szárnyán
Csapongva járván
A földet és eget,

Szinte csodálom,
Hogy a világon
Még van szív csüggeteg.

Csüggedni vétek!
Mért nem remélték
Óh, meggyötört szívek?
Hisz a tavaszban
Annyi vigasz van,
Hogy jut kinek-kinek.

Az anyaföldbül
Új élet zöldül;
Szívünkben így terem,
Telének tüntén,
Új élet szintén:
Új kedv és szerelem.

Hol csüggedt keblek
Vigaszt nem lelnek
S a kedvök rég kihalt:
Égben szülemelő
Tavaszi szellő
Röpítsd el ezt a dalt!

Kozma Andor.

ELVÉGEZTETETT.

Beteg öreg ember ott fekszik az ágyba,
Nem fölkelni többé, csak pihenni vágyva;
Halvány két szeme a pusztá lége bálul;
Homlokán árnyék ül a nagy éjszakából
S mintha onnan azt az árnyéket üzné el,
Meg-meg simogatja elszáradt kezével.

Gyermekek, unokák ágya körül állva
Szótlanul, komoran tekintenek rája;
Mindenikét sejt: az a végzet róla,
Immár elközelg a rettenetes óra,
Hogy a viszontlátás bizonyosággal
Távozzék betegjök a bus földi létrül.

Oh! ez a társaság ünnepi, megható!
Ez hallgat, csak olykor sohaja hallható,
Amaz elmélkedik a mulandóságáról,
Az meg imádkozik, mit ajná elárul,
S egy kis gyermek, a legkisebb a családba,
Féltéken fogódzik anyja ruhájába.

És eljön a pap is a végső kenetre,
Bünbocsánatot kér a bűnös emberre;
Mert rövid az élet, ámde elég nagyon,
Hogy tiszta lelkünkre szenny és sár tapadjon;
És a mit a lélek magával visz innen,
Az a szenny az rajta marad mindvégiglen.

... A nap már nyugaton pihenőre szálla;
Leborult az éjnek titokteljes árnya;
Emelkedik a hold a keleti égen;
Sok ezer csillag gyűl a végtelenségben;
Szellő alig lebben; falomb alig rezdül;
Méla csend vonul a világon keresztül.

Míg künt ünnepileg hallgat a természet,
A haldokló fölött betelik a végzet;
A mulandóságnak örök éjszakája
Dérharmatot hullat hűlő homlokára,
Hamvasodik a szem, kilobban az élet,
Ki tudja hová tűnt, ki tudja mivé lett.

Barangó.

A LEHÍRHEDTEBB MÉREGKEVERŐ ASSZONY.

Csakugyan nincs semmi sem új a nap alatt. Ugy tetszik, mintha a hőmezővászárhelyi méregkeverő banda feje, Jäger Mari valahonnan birtokába kerítette volna a XVII. század poros okmányából azokat, melyek az ő elvetemült lelkében a bűnös eszmét megérelték, mert eljárása csaknem azonos azzal, a mit hiteles adatok nyomán alább emlíndök. Sőt még az indokok is ugyanazon talajból ágaznak szerteszét. Voltaképpen a mérgezési szenvedély házaja a szelid, kék egü Olaszország, melynek társadalmi történetében nem az utolsó szerepet játszza a méreg,

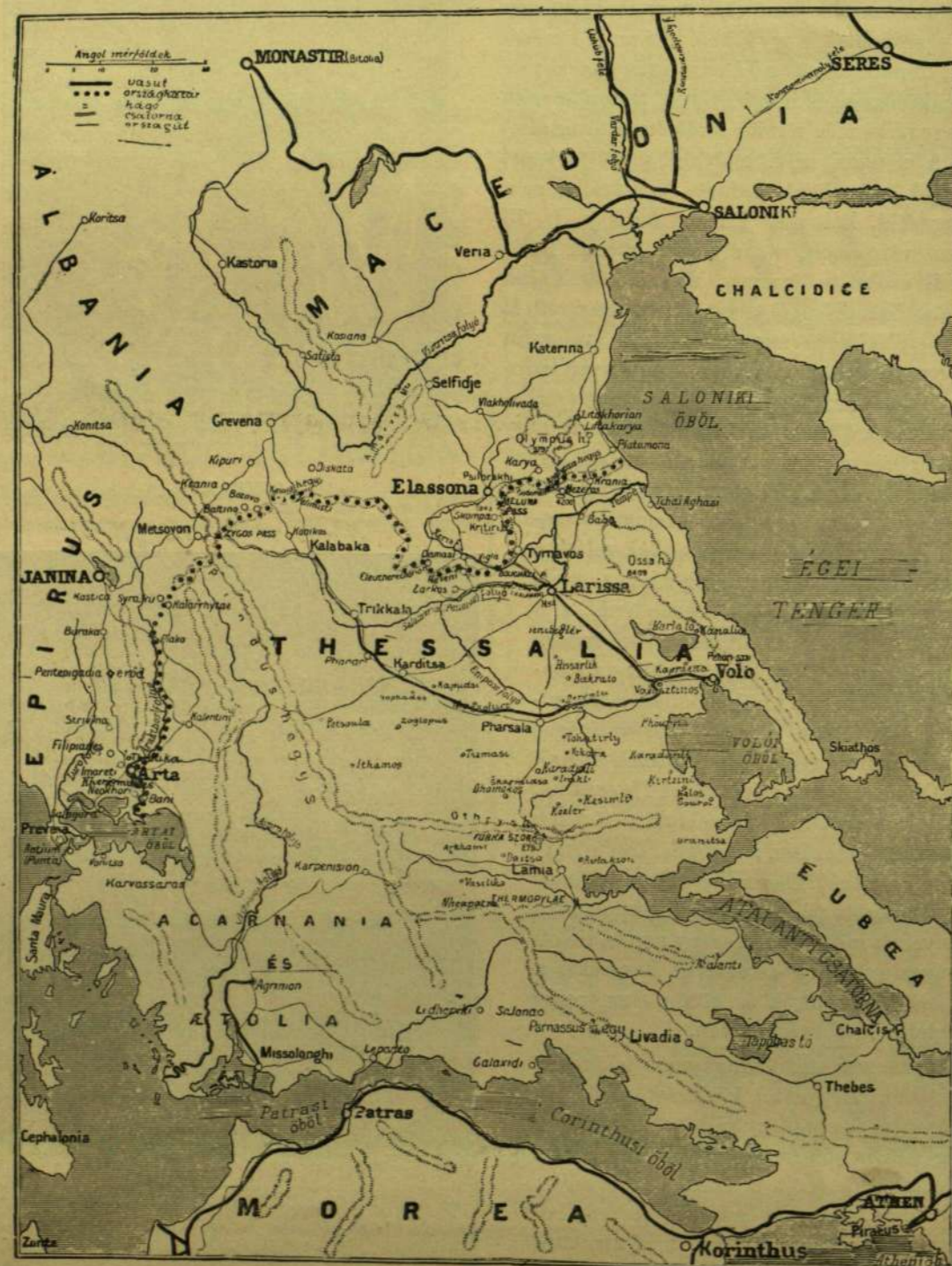
különösen a XVII. században. Rómában számos ifjú özvegy nő győnta meg, hogy mérgezés árán szerezte meg özvegyi fátolyát, az egyházi hatóság pedig, — a nevek elhallgatásával, — minden követ megmozdított az iszonyú bűn megfőkezésére. Titkos ügynökei végre kinyomozták, hogy egy *Spara* Jeroma nevű öreg szülész nő a sötét bűn kezdeményezője. Azoknak az asszonyoknak, a kik az özvegyi fátoly után vágyakoztak, ez a vén boszorkány olyan színtelen, szagtalan s iztelen folyadékot adott el jó pénzért, a mely utasítása szerint véglegesen felbontotta a házasságot. A hozzá folyamodó nők többnyire szépek, ifjak s nagyobbára az előkelő körök tagjai voltak. A boszorkányt s néhány zinkosát felakasztották. Több bűnöst az utcákon végig korbácoltak, néhányat pedig, kiket tekintélyes rokonságuk védelmezett, pénzrázságra ítélték s az országból örökre száműzték.

De még ez a szigorú büntetés sem korlátozhatta a férjgyilkosságokat, melyeket minden gyanu felkeltése nélkül tudtak végrehajtani. Egy palermói születésű, *Tofana* nevű szülész nő s egyúttal kuruzsló Nápolyban működött. Ez a rettenetű szörnyeteg, a kinek nevérol a mérges is *aqua Tofana*-nak nevezték el, — borzasztó kivatásáért a szó teljes értelmében rajongott. Itertjedt üzlete volt. Egész Olaszország elárasztotta olyan üvegecskékkel, a melyeknek a czimkéjére ez volt írva: «Barri sz. Miklós mannája». Allítólag a szent sírjából szívárgott volna ki s minden baj ellen biztos gyógyszerül hirdette. De e mellett aztán becsmérelte magát a mérges is, a mely állítólag, vízben s különféle növénynedvekben feloldott arzén volt, mely étvágytalanságot, időségi ájulást s aztán a szervek teljes fölbomlását idézte elő. Nehány csepp a kávéban, levesben vagy borban megtette a kívánt hatást s a beadott mennyiséghez képest sietette vagy késleltette a halált.

Tofana nagyon öreg kort érhetett el, habár a gyanú mindig árnyék gyanánt kísérté mindeütt, a hol csak megfordult. A hatóság nem tudta hatalmába keríteni, mert nevet, lakását, ruházatát folyvást változtatta. Ha pedig már csaknem a sarkában volt a törvény, áhítatos kegyességet színlelve, valami zárdába menekült, a hol aztán hónapokon át énekel s imádkozott a kegyes apácákkal. De a mint aztán bűnös cselekedetei mind jobban jobban kiderültek, a nápolyi alkirály a zárdából erőszakkal hurezoltatta ki. Vallatás és kínzás közben nemcsak a saját bűneit vallotta be, de azok neveit is, a kiknek mérges adott el, hogy férjeiktől megszabaduljanak. Vallomásaiból kitudt, hogy őt nem pusztán pénzvagy sarkalta. Valóságos rajongással üzte mesterségét. Rokonszenvezett a szerencsétlen házasságban élő nőekkel, megszánta azokat s néha csupa szíveségből kínálta meg hatásos mérgevel a vagyonatlan asszonyokat, s az ilyenektől nem kért pénzbeli jutalmat. Elég volt neki az, ha a szerencsétlen nőt megszabadíthatta gyűlölt zsarnokától.

A tizenhetedik század második felének vége felé ez a mérgezési láz Franciaországban is elharapózott, sőt itt talán nagyobb pusztítást vitt véghez, mint Olaszországban. Szinte általános szokássá lett a férjvesztés, úgy, hogy Sévigné asszony egyik levelében fájdalmasan panaszkolja, miszerint a francia név s a mérgekeverő azonos fogalomná kezd válni. Mentségül csak annyit hozhattak föl, hogy ez a bűn Olaszországból sarjazott át ide. Éveken keresztül ütközött a bünt, mignem apránként világosságra jött. Bűnbánó asszonyok töredelmesen vallották be, hogy méreg által altatták el férjüket. Nyomára jöttek annak is, hogy a pusztító mérges *Glasiri* és *Exili* nevű olaszok árulták busás jutalom fejében. Mindkét mérgekeverőt a Bastille-be zárták. Az első ott meg is halt csakhamar; a másik pedig megismerkedvén ott Saint-Croix Gaudin-fogolytársával, közölte ezzel a mérgegyártás borzasztó mesterségét. Ez vetette meg aztán XIV. Lajos király uralkodása alatt annak a borzasztó drámának alapját, melyet egykorú írók nyomán ismertettek.

Saint-Croix katonatiszt volt, egy előkelő nemes főúr törvénytelen gyermeke. Szép, hódító, eleven eszű ifjú. Drex d'Anbury párisi főhivatalnok ezt az ifjat a Bastille-be csukatta, mert nyomára jött, hogy az ő leányát, Brinvilliers marquisnőt már csaknem körülhálózta. A marquis, a ki szintén oly ledér életet folytatótt, mint ő, bemutatta Gaudin-t a maga győ-

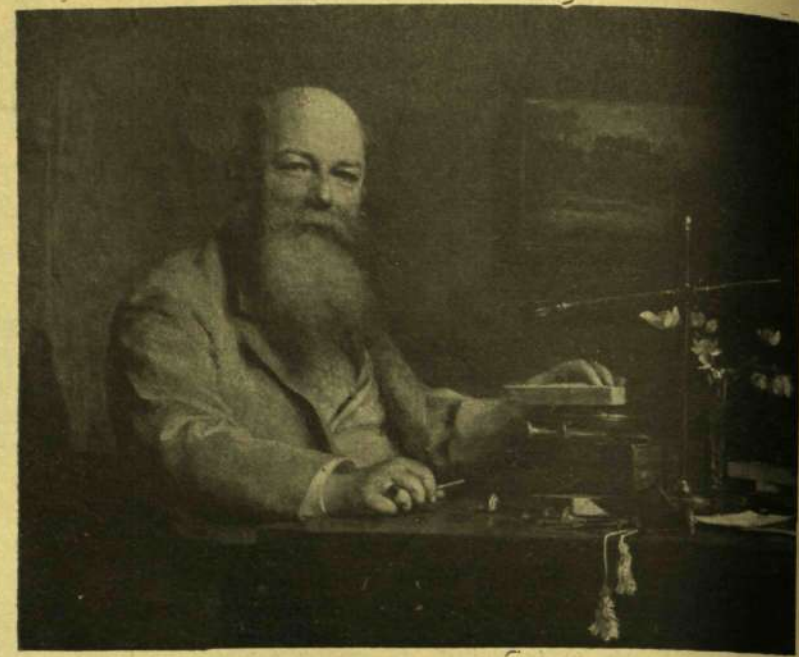

A TÖRÖK-GÖRÖG HÁBORÚ TÉRKÉPE.

* A «Budapesti Szemle» legutóbbi füzetéből.

Neogrády Antal: *Felhasznált pillanat.*

Balló Ede: *Arcképtanulmány.*

Keleti Gusztáv: *Besnyő környékéről.*

Telepy Károly: *A tátra-lomniczi völgy.*

Aggházy Gyula: *Hol is kezdjem?*

Baditz Ottó: *Peches ámor.*

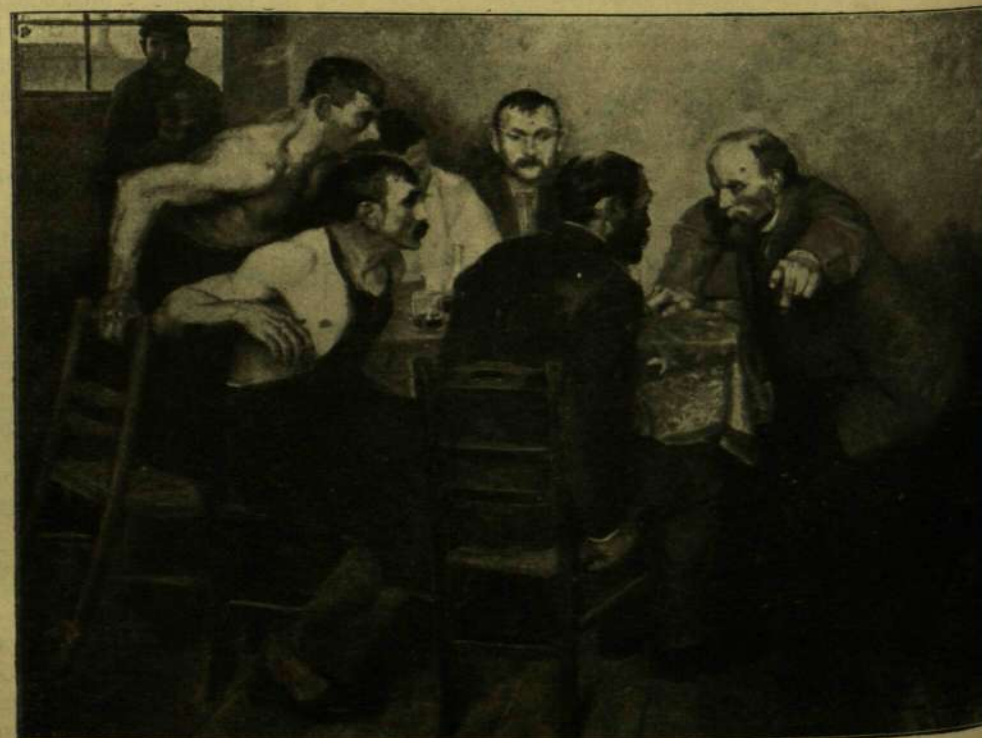
Pállik Béla: *Kosok az akolban.*

Jantyk Mátyás: *Az eke mellett.*

Ipoly Sándor: *Melyik édesebb?*

Kernstock Károly: *Agitátor egy gyár cantinjában.*

Vastagh György: *A kárvalott cigány.*

Zemplényi Tivadar: *Az új kedvenc.*

nyörű nejeknek s a két ifjú egymásba szeretett. A marquisnő rendkívül erős jellemű asszony volt, de a mily hódító egyfelől, oly megromlott bensőség. Brinvilliers, egy normandiai őrnagy vette volt el ezt a szép nőt, de csakhamar beleunt a feleségébe s mindketten saját kényök szerint éltek. Még csak szemére sem lobbantotta nejeknek, hogy Saint-Croix-val nagyon is bizalmas lábon áll; hagyta őket magokra. A válás után oly nyilvános lett a botrány, hogy a nő apja csak minden árón végéig akarta szakítani, nehogy előkelő családját elítélje a közvélemény. Így került aztán Saint-Croix a börtönbe.

Több ideig tartózkodván Olaszországban, volt némi ismerete a mérgekről. Annnyival inkább örült most, hogy Exili fogolytársában szakavatott mesterre talált. Szoros barátság fűzte egymáshoz ezt a két gonosztevőt. Exili megintotta társát a Spara-féle folyékony mérgek gyártására, melyeket örökösödési itálnak neveztek el, a mennyiben ennek segítségével eltehetik láb alól, a ki nagyon sokáig él s nem kaparíthatják ki kezéből másképen az örökséget.

Kiszabadulván börtönéből, új művészetének sikerét először is kedvesének családján kísérlete meg részint beszűbül, részint pénzvágyból. Gyűlölte Margaréthát apját, mert ez záratta őt a börtönbe, a család többi tagjaira pedig azért vetette ki hálóját, hogy a tekintélyes vagyon egyenesen az ő kedvesére szálljon át. És ez a nő nem állhatván ellent, nemcsak hogy mindegyre beleegyezett, de sőt segédkezett is neki iszonyú tette végrehajtásában. A közös bűn csak fokozta az egymás iránti lángoló szenvedélyt. A mint később bevallotta, soha sem veteledett volna így bűnre, ha ez a férfi nem ösztönzi, holott lelkülete elejétől fogva hajlott a rossz felé. Azt hiszi, hogy már csecsemő korában romlott lehetett s a mint szépségben gyarapodott, ahhoz képest növekedett lelkeben a bűn iránti hajlam. Tizenegy éves korában bámulták tündéri szépségét, de lelke már akkor meg volt mételeyezve. . . szomjazott a bűn után. Ezt mind maga bevallotta. A képmutatás a legnagyobb tökéletességre vitte, miben nagyban elősegítette őt az a széles végtelenség, mely a legveszélyesebb külsővel, lebilincselő modorral ruházta föl, úgy, hogy a kire hálóját kivette, annak az ő törébe kellett esnie. Pitaval, majd Szevigné asszony nem győzik magasztalni ábrándos, ártatlan tekintetét, megnyerő modorát s ez utóbbit még azt is megjegyzi, hogy az, a ki az ő szemébe nézett: megesküdött volna arra, hogy ártatlan. Birái, mikor kimondták felette az ítéletet, lesütötték szemüket, nem mertek reá nézni.

Gandin és Margarétha csakugyan egymáshoz illettek. Méltó pár nem szövetkezhettek volna egymással. Gandin is külsőleg úgy viselkedett, hogy mindenkit lekötölte magára, nála kedvesebb modorú ifjat alig lehetett találni. Szép, kellemes, értelmes és szellemes volt. Nem lehet ennél fogva föltűnő, ha éveken keresztül gyantúlanul üzték rettenetes méréseiket. Ki is sejtette volna e gyönyörű párról, hogy mily romlott lelkűlekedtek.

Míg kedvese a börtönben ült, ez a szép asszony, mint a jótékonyaság s benső buzgósság megtestesült anygala járt-kelt a világban. Alami színt osztogatott, kórházakat látogatott, ápolta a betegeket, ruházta a ruhátalan. Úgy tekintették, mint valami szentet. Apja s egész rokonsága kibékült vele. Kedvese kiszabadulván, közölte vele a mérgegyártás titkát s a szép nő hálás tanítványának mutatkozott. Először nyulakon, kutyákon, majd a kórházi betegek kísérte meg a különféle lassan és gyorsabban élő mérgek hatásait. Csodás eredmény mutatkozott. Azokat, a kik lassan ölték meg, önmaga a szép bűnös nő ápolta, úgy hogy ezek kezeit csokolva áldották jóságáért s gyöngéd szivességeért. Olyanok is voltak a mérgezettek között, a kiknek nem adott nagyobb adagot, vagy nem ismételték a mérgezést. Ezek kikerültek a kitűzött időben való kimulást, csakhogy szervezeteik annyira megrongálódott, hogy legtöbbször három, négy év alatt biztos halálra vált.

Most már még lázasabb érdeklődéssel kezdte tanulmányozni a mérgek hatásait. Süteményekbe keverve osztogatta a mérgeporokat vedegének, majd szobaleányain tett kísérletet. Egytől-egyig megbetegedtek s iszonyú szenvedés gyötörte őket; de csak kevesen haltak el, mert a mérgek nem voltak elég erős a gyilkosságához. Egy pár adag még nem eredményezett biztos halált.

Hogy teljesen biztos legyen a hatás felől, maga is vett be egy pár adagot s mikor már a hatás mutatkozott; a nála levő ellenmérget vette be. Ily előtanulmányok után kezdte meg Margarétha a családpusztítás művét. Apját szemetelt ki első áldozatúl. Csokoládéjába keverte a mérget s apja másnap ágyban fekvő betege lett. Leánya aggódó arc kifejezést öltve magára, hiven gondozta a beteget, kijelentve, hogy mindaddig ápolja, míg csak jobban nem érzi magát. Az öreg úr áldotta a jólelkű leányt s minden tápszert az ő kezéből fogadott el. Naponkint kávéja, gyógyszerébe vegyítette a mérgeadagot. Az orvosok kimondták rá, hogy nyolcz hónapnál tovább nem húzhatja. Ezt az időt leánya meg sokalta s gondoskodott arról, hogy megrövidítse. Megkettőztette tehát az adagot s két hónap múlva ravatalon fektült az édes apa. Leánya karjai közt eme szavakkal szenderült végálmára: «Isten veled, édes leányom, az égben is áldalak végtelen jóságodért!»

A temetésre Normandiából feljött Párisba két idősebb fia is, de éppen ez okozta aztán vesztökét. Az anyagi ügyek elintézése végett néhány napot Párisban kellett tölteniök. Saint-Croix a vendégek kiszolgálására Lachausseré nevű inasát bocsátotta rendelkezésükre. Ez az inas szintén czinkosa volt. Egy pár hónap alatt végeztek mind a két ifjúval. Ez a hirtelen kettős halálozás fölébresztette a gyanút, azonban oly ügyesen intéztek el mindent, hogy bárkit mást, de őket meg a gyanuak árnyéka sem érintette. Volt még a marquisnőnek egy nővére, a kire törvény szerint a fele vagyon nézett. Erre is kivetették hálójukat, csakhogy sikertelenül, mert ez megrémülve a hármas halálesettől, sietve menekült Párisból.

A gonosz nő a töle különülő férjétől is szeretett volna megszabadulni, hogy így az imádott Saint-Croix törvényes felesége lehessen. Hogy tervét megvalósíthassa, ezúttal is a mérgezéshez folyamodott. Kedvese helyeselte a tervét, de csak színel, mert már megint a szerelmi viszonyt, azonban ellenkezni nem mert, mivel attól tartott, hogy Margarétha őt is elnémíthatja s a tatvány ő rajta is megkísérli a mérgek hatásait.

A bűnös nő eddig fölé kénytelenül élt férjét magához édesgette. Meghívta, hogy esténként legyen az ő vendége s oly szeretetre méltóan viselte magát, hogy Brinvilliers rendkívül boldog volt neje körében, holott ez a nő lassan adogatta már be az életelő mérgeadagokat. Csodálatos, hogy ezúttal a hatás nem mutatkozott oly gyorsan. Ennek is megvolt azonban a maga oka. Saint-Croix ugyanis mindannyiszor ellenmérget adott be s ezt oly ügyesen tette, hogy Margarétha semmit sem fedezhetett föl. Saint-Croix mindenképen huzni-halaszni óhajította azon időt, mely őt kedvesével törvényesen is egybe csatolta. Szegény férj nem is álmodta, hogy mily elkéseregett harez folyik az ő élete s halála felett. Neje pedig ámul és bámul, hogy ezúttal azok a gyilkos adagok sikerteleneknek bizonyultak. Így ment ez hónapokon keresztül, de az erős testszervezet elvégre is megtört. Margarétha azon hiedelemben lévén, hogy a mérgek elvesztette erejét, több és erősebb adagot adott be. Brinvilliers teljesen megtörve, csaknem esontvázzá aszva, elhatározta, hogy feleségét többé nem látogatja meg. Fölébredt benne is a gyanu, csakhogy nem a feleségét vádolta. Gyanuja az ellen irányult, a ki mindent elkövetett, hogy megmentsse életét.

Közelt az azonban a bűnböcsés órája is. A sajtóságos véletlen hozta napfényre azt, a mit az emberi vizsgáló szem s megfigyelés ki nem deríthetett. Saint-Croix ugyanis egy gondosan elzárt szobában gyártotta a mérget, még pedig oly óvatosan, hogy készítés közben üveglezát viselt, nehogy be kelljen szívnia a mérgek párákat. Egy napon azonban az üveglezát véletlenül leestüszott arczáról és eltört. A mérgek kigőzölés ott nyomban megölte. Másnap a városnegyed egy eldugott házában akadtak rá a titkos műhelyre s abban a halott mérgekeverőre. Senki sem sejtette, hogy az a halott kiesoda. De az egész oly gyanus színben tűnt föl, hogy az ügyet a rendőség vette kezébe. Kutatás közben találtak egy szekrényt, s a tetején egy levelet, a mely azt tartalmazta, hogy azt a szekrényt, mely gondosan be volt takarítva s pecsételve, felbontatlanul kézbesíték Brinvilliers marquisnőnek. A levél 1672 május 25-én keltezve így szól: «Bárkinek kezébe kerüljön ez a szekrény,

nagyon kérem, hogy kézbesítse azt a Sz. Pál-utezában lakó Brinvilliers marquisnőnek, még pedig felbontatlanul s csakis magának, a jelzett nőnek kezeibe, mert az, a mi ebben a szekrényben van, egyedül csak őt érdekelheti, az ő tulajdona s oly tárgyakat tartalmaz, a miknek más hasznát nem veheti. Ha pedig az említett nő előbb halna meg, mint én, utolsó kérésem az, hogy ezt a szekrényt felbontatlanul égessek el. Az élő Istenre esküszöm, hogy tiszta igazságot írok. Ha kérésemet nem teljesítik, arra, a ki ezt a szekrényt felbontja, a nagy Istennek átka száll s ő lesz felelős Isten és ember előtt.»

Ez a sajtóságos levél még inkább fokozta a kíváncsiságot. Fölbontották azt a rendőrségnél s néhány sor iráson kívül találtak a szekrényben gondosan papírba göngyölt üvegcséket s porokat. Az irások közt volt egy harmincezer frankról szóló elismervény, a melyet Saint-Croix ajándékol kapott a marquisnőtől; továbbá értesítette kedvesét egy pár esetről, s aztán heves szerelmét tanúsító levelei szintén össze voltak csomagolva. A vizsgálat kiderítette, hogy az üvegcsékben s a porokban a legerősebb mérgek foglaltak, sőt megtalálták az utasítást is. A mint a marquisnő meghallotta kedvese szerencsétlen halálának híret, rögtön követelte a szekrény átadását. Értésülvén a felől, hogy azt a rendőség felbontotta, Margarétha nyomban Angliába szökött. Üldözőit két órával előzte meg.

Bűnrészességét illetőleg még eddig nem volt tényleges bizonyíték, csakis erős gyanu terhelte, a mit szókése meg is erősített. Azonban a végzet úgy akarta, hogy Saint-Croix inasa, *Lachausseré*, ki a marquisnő megbízásából a két testvért megmérgezte, óvást emelt a Saint-Croix ingóságainak lezárására ellen s igényt támasztott, nagyobb követelést jelentvén be, mivel neki elhunyt ura tartozott. A nyomorult oly biztonságban érezte magát, hogy tulzok követelésével nagyon is vakmerően lépett föl. Csakhogy ugyanekkor az egyik Aubry fiúnak özvegye, emlékezőven arra, hogy Saint-Croix ezt az inast rendelte az ő hirtelen elhunyt férje szolgálatára, ellene mérgezési vádat emelt, s Lachausserét a rendőség legott elzáratta. Az inas aztán töredelmes vallomást tett, miből kiviláglott, hogy ő a marquisnő felbérlet czinkosa volt. Feje vételett 1673-ban, ugyanakkor a törvényszék a Londonba menekült marquisnőre is kimondta a halálítéletet in contumacia. A bűnös nő pedig ezzel mit sem törődve, álnév alatt zavartalanul élt Londonban.

Saint-Croix haláláig a mérgezés a titkos művészetek közé tartozott. De azután még nagyobb mértékben folyt a mérgegyártás. Hirhedségök s a marquisnő elmenekülése talán még többet ártott. A rendőség köréből kiszivárgott Saint-Croix mérgeinek készitési módja s az úgynevezett örökösödési port árulták mindenfelé. Százakra tehető azok száma, a kiket a bűnös tanítványok eltettek láb alól.

A marquisnő három évig rejtőzködött Londonban, s mikor már azt hitte, hogy az ő ügye feledésbe ment, újból visszagyakorozott. Liegbe menekült s egy zárdában vonta meg magát, azt gondolván, hogy itt békével tölti el napjait. A francia rendőség azonban folyvást szemmel tartotta s nem töltött egy hetet sem a zárdában, már nyomán voltak. A zárda azonban szent hely lévén, ide nem törhettek be s szabad volt az, a ki ide menekült. A városi hatósággal léptek érintkezésbe a követendő eljárás illetőleg. Egy Degrais nevű ingen ügyes rendőr vállalta magára a dolgot, a kinek sikerült papi ruhában a zárda bejutni s a bűnös nőt különféle ürügy alatt kicsalni és elfogni.

A mérgekeverő papírjai közt megtaláltak sajátkezüleg irt naplót, melyből kitűnik, hogy már hét éves korában lépett a bűn útjára, mert pusztja gyönyörűségéből felgyújtott egy házat. Beismeri, hogy megmérgezte apját, két testvérét, két szobaleányát, a kórházban több beteget és saját gyermekét, hogy az terhére ne legyen. Ezen sajátkezüleg irt vallomása volt ellene a legerősebb bizonyíték, holott ő váltig azt állította, hogy az csak irálygyakorlat, a képlet meeresz szárnyalása. Regényt szerettet volna írni s ahhoz készítette ezeket a meglepő adatokat. Csakhogy ezen regényes mentegetődzésnek nem adtak hitelt.

Párisban az ő börtöne volt a legérdekesebb hely. Az előkelő világ urai minden követ megmozdítottak, hogy csak egy pár szót is válthas-

Gondy és Egyé fényképe után.
AZ AMERIKÁBA MENT HORTOBÁGYI CSIKÓSOK LÓHÁTÓN.

szának az érdekes növel. Hónapokról hónapokra csak ő volt a beszéd tárgya. A legkisebb részlet is érdekelte a párisi közönséget. Valóságos divattá vált, hogy róla beszéljenek.

A vizsgálat közben mindvégig állította, hogy ő teljesen ártatlan. Mikor azonban kizárnak vetették alá, még oly bűnöket is vallott magára, a miket soha el nem követett. Férje, a ki eddig közönyösen viselkedett, most, mintha régi szerelme újra lángra lobbant volna, mindent elkövetett, hogy szerencsétlen feleségét a haláltól megszabadítsa. Összejárta a bíróságok egyes tagjait s kezeit tördelve eszedett kegyelemért. De esdeklése, közbenjárása mind hiába volt, mert a legfelsőbb törvényszék 1676 júli 16-án kimondta az ítéletet, mely szerint egy ingben, mezitláb, kötéllel a nyakán, égő faklyával kezében a Notre-Dame templomba vitetik, hol is a néptől bocsánatot kell kérnie, aztán lefejeztetik, teste máglyán égetetik el s hamvai szét-szórattak.

Az ítéletet látszólag közönyösen hallgatta végig. Elfogatása óta szokatlan erélyt tanúsított. Azt remélte mindvégig, hogy kegyelmet nyer az utolsó pillanatban, de mindamellott is nem egyszer tett öngyilkossági kísérletet. A mint a vesztőhelyre önmaga erejéből föllépett, keserű mosolyal jegezte meg: «no most már csakugyan komolyan veszik az ügyemet». Reggeli hat órakor történt a kivégzés. Nyugodt, sőt mondhatsz, ekkor is bájos volt. Nem töltötte meg be a negyvenedik életét sem. Szép arczán valódi báj ömlött el. Így látva őt, mindenki megesküdött volna arra, hogy ez a nő teljesen ártatlan. Gazdag hajzata hullámozva omlott vakítóan fehér vállaira, szép szemébe az a megnyerő fény tündökölt, melyet Correggio Magdonájához hasonlították. «Olyan szép, mint valami angyal!» zúgta a sokaság. «Átok azokra, a kik elítélték, ez az angyalrezú nő nem bűnös!» kiáltottak többen elkéserevde, a nők zokogva sirtak. Azt mondják, hogy annak a rendőrnök, a ki őt Liegben elfogta, menekülnie kellett Párisból, mert a nép agyonverte volna.

A nép, miután Margarétha kivégzett testét megégették, órákig kerességt a porban, hogy csak egy szilánk esonot találjon. Vértanú gyanánt tekintették, a kinek ereklyéje meggyógyítja a betegeket, megörzi az embert a büntől. Nem volt bizonyíték oly erős, mely elhitette volna velök, hogy ez a nő csakugyan méltán ítéltetett halálra.

Mikor a vegyészek kimutatták a mérgek hatását s azt állították, hogy annak jelenlétét a testben földezeni nem tudja a tudomány; ez az orvosi jelentés nagyban elősegítette a mérgezési ház terjedését. Azokat, a kik meg szerettek volna szabadulni valakitől, csak bátorította azon körülmény, hogy ezt csaknem büntetlenül tehetik, ha Saint-Croix mérgeire szert tehetnek. S ki van mutatva, hogy Brinvilliers marquisnő elítéltezése utáni tíz év alatt legalább is huszezer frankra lett a mérgek áldozata. A mérgegyártók

ezentúl is az olaszok sorából kerültek ki, de a francziák között is találkoztak egyes tanítványai. A mérgek az úgynevezett aqua Tofana volt. Vízben feloldott mireny, a melyet a mai vegyésznek nagyon könnyen fölismer, az a mireny, a mit Jáger Mari is árult, de még akkor a tudomány nem állott oly színvonalon s Brinvilliers marquisnő nem tarthatott a fölfedezés-től. Csakhogy a Gondviselés mindig összeröheti az üveglezát.

Könyves T. K.

HORTOBÁGYI CSIKÓSOK AMERIKÁBAN.

Sok minden megtörténik mai napság olyasmiról, a mit ezelőtt csak húsz-harminc esztendővel is lehetetlennek tartottak volna.

Nem kivétel ez alól még a híres hortobágyi csikós sem. Ez sem az már, a ki régen volt, a ki legfeljebb csak akkor hagyta el a Hortobágy meg Kadarcas szikes térségeit, ha egy-egy pár jó lovat hozott vagy vitt valamerre, amgy a komiszáros tudta nélkül.

Ma már az ilyesminek vége, megváltozott a világ sorja a Hortobágyon is és a hajdani vakmerő tetteknek már csak emléke merül olykor fel az esteli pásztorítzek mellett.

Most máson törí a csikós is a fejét és szerlesz alkalom adtán olyasmire is, a mit ezelőtt a világ minden kincseért meg nem tett volna.

Ime nem rég is két hortobágyi csikós lovastól, szerszámostól együtt vasútra, hajóra ült, átvitorláztak a tengeren Amerikába, hogy ott mutogassák lovaglási ügyességüket.

A dolog magyarázata különben az, hogy egy amerikai sport-egyesület elhatározta, miszerint a világ leghiresebb lovas nemzeteiből összeszed egy-egy pár jó lovat, hogy azok a maguk nemzeti lovaglás módjait bemutathassák az amerikai közönségnek.

Híres lovasokról levén, szó természetesen a magyarok sem maradhattak el s így fordultak az amerikaiak egyenesen a hortobágyi csikósokhoz, a kiknek híre már rég a tengereken túl is elterjedt.

S fáradságuk nem is volt hiábaváló, mert két nyalka csikós legény, Nagy Pista meg Debrezeni Sándri, menten vállalkoztak s azóta ott mutogatják már az Óperenczián túl lovaglási és csikófogási mesterségüket.

A legényeket egy évre szerződötték, havonként 40—40 dollárt és teljes ellátást kapnak, azonkívül minden költségeiket a sport-egylet fedezi.

E vállalkozó csikósok arcképeit mi is bemutatjuk a Gondy Károly debreczeni fényképező eredeti felvételei után, melyeket ifjú Móricz Pál úr küldött meg lapunknak.

A két ezíra szürös, sallangos készségű legény tehát azóta javában nyargalás a bámuló amerikai közönség előtt s reméljük, hogy ott is úgy kiteselnek magukat mint itthon a Hortobágy sílővényes partján s megmutatják, hogy ők sem állanak hátrább, mint a szintén ott levő többi híres lovas nemzetek fiaai: az arabok, cserkeszek, kozákok, tatárok, indiánok s a prairie vakmerő lovasai.

UJSÁGOK KRISZTUS ELŐTT.

(Cicero kedvenc lapja. Az első plagizátor. «Sajtóper» Krisztus előtt. Ujságzik Julius Caesar érdekében. Az élcelapok őse. Tógás riporterek. Vidéki lapok Kr. e. Az első sajtótörvény. Az újságírás bukása.)

Az újságírást sokan a mai kor vívmányai közé szeretik számítani és szinte hivalkodva dédelgetik a «hetedik nagyhatalmat».

Ersilio Gaetani, a híres olasz régész, egy nagy tanulmányban foglalkozik e «modern» intézménnyel s a hetedik dinasztia családfáját felviszi Róma alapításáig.

Előttöm van ez az akadémikus izi tanulmány, mely esodásképen teli van a klasszikus idők derűjével s melyből kisugárzik Ben Akiba örök igazságú mondása: «Nincs semmi új a nap alatt».

És nincs is, csak a formákat fejlesztette ki az idő: a tógából császárkabát lón, a tógás actáriusokból pedig hírekre szomjas riporter had.

«Giornali dei tempi classici» (Újságok a klasszikus időkben) a czime a nagy tanulmányának, és mint említettem, Ersilio Gaetani a szerzője.

Gondy és Egyé fényképe után.
AZ AMERIKÁBA MENT HORTOBÁGYI CSIKÓSOK.

Igen bölcs és száraz bevezető szavakkal mutatja be ezt az ásatag leleplezést és szavai igyen szólnak:

«Az újság nem az új idők gyermeke, mint általánosan hiszik; ismerték a rómaiak már a «város alapításakor». Róma óriási nagyságú birodalmának körülményei között a szóbeli közlés nem lehetett az érintkezés kizárólagos módja. Kellett oly érintkezési eszközök gondoskodni, mely az óriási birodalom testének tagjait közelebb juttassa egymáshoz, mert hiszen ezek hozzájárulásától függött fő törekvésük megvalósítása: a hatalom és dicsőség. Ez az eszköz volt az — újság.»

A Rómából állami kiküldetés folytán eltávozott tekintélyes férfiak nem csak barátjaik értesítéseiből tudták meg a közügyek napi eseményeit, hanem kezdetleges hírlapi tudósítást is küldtek maguknak Rómából.

Cicero kedvenc lapja a «Városi események nyilvántartója» volt, melyet az első ismert újságíró, az első sajtópör vádlottja és az első — ollózó: Coelius Rufus szerkesztett. Újságíró volt ő az újságírók minden erényével, minden hibájával.

Tudva levő, hogy Cicero ázsiai prokonzulsága alatt esetről-esetre olvasta Curio néptribunnak Rómában tartott beszédeit.

Cicero már sziciliái prokonzulsága alatt «előfizetője» volt ez első, czímrel ellátott lapnak és később Ázsiában sem tudta nélkülözni. A «Városi események nyilvántartója» a tanács ülésén kívül a hatóságok végzéseit, a forumon tartott beszédeket, sőt «*Fabulae et rumores*» (mesék és mendemondák) czímű rovatában apróságokat, pletykákat s napi híreket is közölt.

Az első szerkesztő, Coelius Rufus, Puzzuoli-ban plebejusi családból származott s Catilinapárti volt. A krónika feljegyzi róla, hogy Catuliusnak vetélytársa volt Lesbiánál. (Claudia.) Coeliusal esett meg, hogy egy *Ehrestos* nevű görög tudósító panaszt emelt ellene. Azval dólta, hogy gladiator (sport rovat), bírósági híreit (törvényszéki rovat), színjázi pletykáit, szóval mindazt, a mi ma is megadja a lapoknak az érdekességet, egyszerűen tőle szerezte meg Coelius furfangos, valóságos riporteri módon. Coeliust el is ítélték 100 sestercius bírságra.

Coelius legtöbb híret a forumon tolongóktól leste el, s ha pletykák voltak is, érdekesség esetén sietett azokat előfizetőivel tudatni.

Ezeknek a felszínesen csinált érdekes újságoknak az ideje azonban lejárt, de csak azért, hogy az irányzatok lapoknak adjanak helyet.

Julius Caesar alapította saját maga tőmjenezésére az első — kormánylapot. Változó czime: *Acta diurna, Acta Populi, Acta Urbis*, vagy csak *Acta* volt. Hivatalos része rendeleteket közölt; a másik elevezt mindenfelét, mint a mai lapok, de mindent irányzatosan. 709-ben első helyen közölte az ACTA Julius Caesarnak a *Lupercial ünnepén mondott beszédét*, melyben visszautau-

sította a koronát, mert — úgy mond — többre becsüli a Caesar nevet, mint a király czimet.

Ime a klasszikus idők politikájának egy kis manővere. Gombamódra támadtak aztán a császárság alatt az ily lapok, melyek himnuszokat zengtek a beteg lelkű császárok művészetéről, a kik a czirkuszok porondjára állottak ki megszerezni a dicsőséget, melyet mint uralkodók nem tudtak kivívni. S ezzel egyidejűleg a toll békója: a cenzúra is lábra kapott.

Az irányzatos lapok természetesen megtermették az első élezcslapot is, melyet *Petronius* szerkesztett. Fő alakja volt a lapnak *Trimalchio actuarius* (riporter) a nem is létező «*Tamquam acta Urbis*» munkatársa, ki állandóan *Trimalchiót* és a kormányt dicsőítette. «*Julius VII.* kalendáján *Trimalchio* cumaei birtokán 30 fiú és negyven leánygyermek született s 500,000 mérő gabonát szállítottak eszürjébe; ezenkívül 500 ökör ellett meg *Tr.* csordájában.»

Igy gúnyolódott *Petronius* lapja a megvesztegetett újságírók rovására, vagy pedig a kormányon csipett egyet-egyet ilyen módon:

első sajtótörvény, mely főként a plagiumokkal foglalkozott.

Utóbb már elvész az újságok nyoma, s még csupán *Probus* császár alatt találunk egy *actuarius*, *Noviscus*, nevével.

Nagyon valószínű, hogy a császárságnak Konstantinápolyba való áthelyezésekor az újságintézmény meg is szűnt.

Az újság tehát régi. Mindössze az a különbség, hogy a római családapák nem delutáni «*piccolo*», hanem «*cecubum*» mellett értesültek a politikai eseményekről.

A Lesbiák és Laiozok az üde vízi kútak mellett borostyánágak hűsén tűnődtek el nyári napszállatkor a szegény *Priscus* halálán, a ki az «*Acta diurna*» hire szerint beleugrott a szőke *Tiberis*be a sárga hajú *Imperia* egyetlen zokszava, egyetlen kaczer nézése miatt.

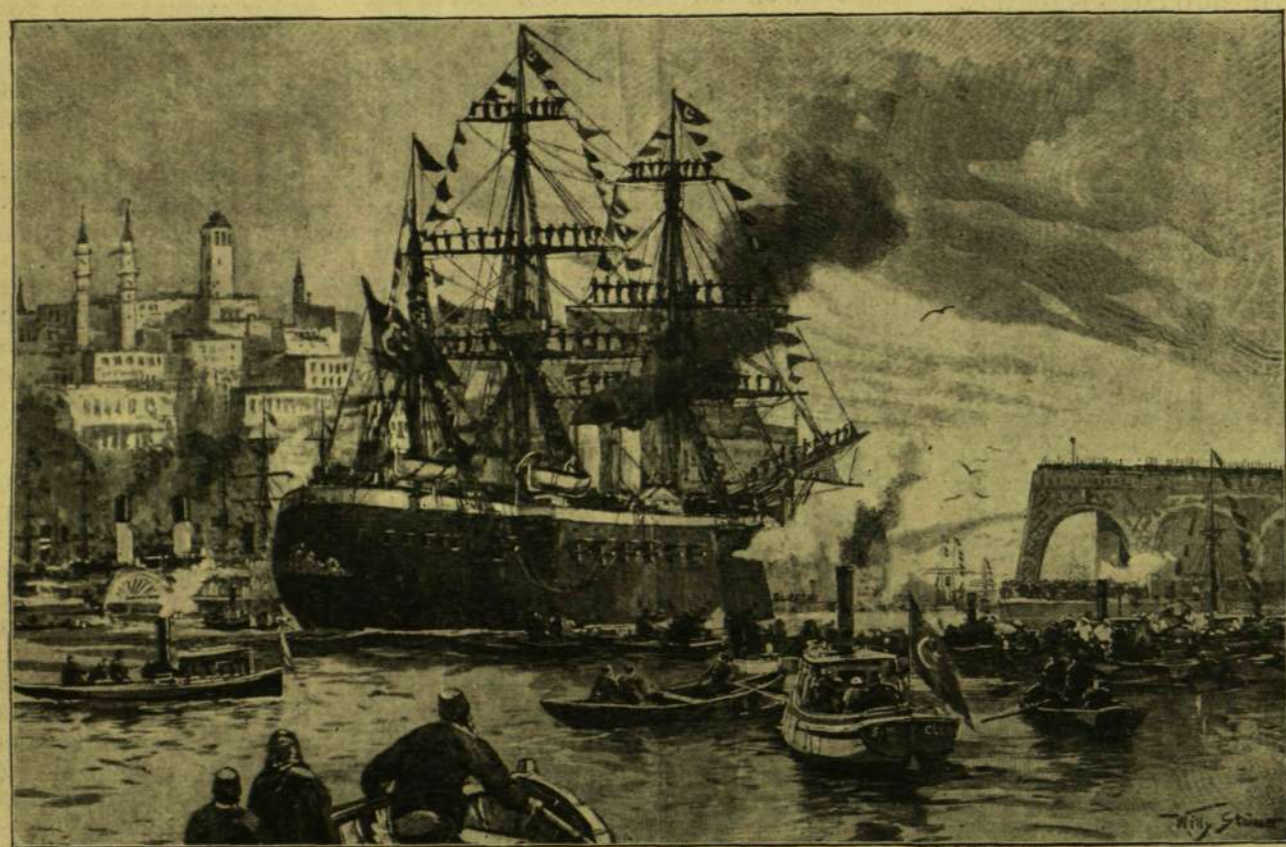
Régen is olyan volt az újság, mint ma, csak hogy nem ismert sorvadtt mellü beteg rabszolgákat, a kik a hirtapsza taposó malmát hajtva, névtelenül pusztulnak el, és nem volt rotációs (hengeres) gépük sem, mely meglopja azok álmát, kik szolgálatába állottak.

utána következett többi hajónak. Az elindulást, mely nem minden nehézség nélkül történt meg, igen sok nép nézte úgy a szárazról, mint kisebb helyi hajókról. A hajóhad egyelőre Saloniki felé vette útját, melyet a görögök szintén fenyegettek; ott azonban az eddigi értesülések szerint még nem találtak tenni valót a török hadihajók. Most valószínűleg a thesszáliai Voló kikötő felé közelegnek, melyet a száraz felől már hatalmába ejtett *Edhem* pasa győzedelmes hadserege.

EGYVELEG.

* Óriási alagútát szándékoznak készíteni Szicília szigetéről Olaszországba. Az alagút Kalabriában *San Giovanni di Sanctellonál* kezdődne meg és Sziciliában a *Degli inglerio* nevű síkon végződne. Az alagút mintáját *De Johannes* mérnök a páduai egyetemen közszemlére tette. Az építési költség mintegy 700 millió forint lenne.

* A 23-as szám jelentékeny szerepet játszik *Mac Kinley* életében. A polgárháború alatt a 23-ik *Ohio*-ezredben szolgált, 23 állam szavazott reá s ő a 23-ik elnök az Egyesült-Államokban.

A TÖRÖK-GÖRÖG HÁBORÚBÓL: A «MESSUDJE» TÖRÖK HADIHAJÓ ELINDULÁSA AZ ARANYSZARV-ÖBÖLBŐL.

«Az államkincstárba 10 millió sesterciuszt vontak be, mert a fölösleget nem tudták hová fordítani. Eheu jubilate!»

Petronius lapját — mondja *Gaetani* — főként az asszonyok kapkodták s élvezték csin-talan pletykái miatt; természetesen titkon és a szabadosok felolvasásában.

Philónak egy helye megvilágítja azt is, hogy nemcsak Rómában, hanem a provinciákban is voltak helyi érdekű lapok.

Kár, hogy a lapok legnagyobb részét elkallódtak, s hogy csak néhány «in albo» maradt fenn, mert az újságok adalékai így nagyon hiányosak.

Tény, hogy Rómában leginkább az «in albo» volt az újságterjesztés módja. A lappéldányt a forumon s a népesebb tereken falra szegezték (leginkább a hivatalos lapokat), s a «vidéki tudósítók» onnan másoltak le sokat lapjaik számára. Ott tolongott az «in albo» körül egész Róma.

A többi lap pergamenen és viaszlemezeken készült s az «actuariusok» (szerkesztők) és «notariusok» (soros riporterek) állították össze. Ez utóbbiak valódi hírszolgák voltak, a kiknek érdekük volt a hirtárházak, mert sor-számaért fizették őket.

Elárúsítóik nem voltak az újságoknak. *Trajanus* és az *Antoniusok* alatt egyre szerepel még az újság, sőt *Alexander Severus* rendeletet is bocsát ki az újságok ügyében. Ez volt az

A könnyű stylus (íróvessző) karcolta viasztabletkára a híreket, a melyeket a csempe orrú vitorlások vittek messzi tengereken három világgrészbe, hogy az örökvérostól elszakadt «*civis*» az otthonról kapott tűz lángjánál olvassa a nagy, drága *Urbs* híreit s olvasásuk közben visszavágyott a lelke a «portikusok» alá, a «forum» márvány koczkáira, a «hét halom» ölébe.

P. M.

A TÖRÖK HAJÓHAD ÚTRAKELÉSE.

A görög-török háborúban egyik nevezetes lépés volt a küzdő felek hajóhadainak mozgósítása. A görögök *Epirusz* megtámadására az artai tenger-öbölbe küldték hajóikat, melyek egy része április 18-án délelőtt meg is kezdte az ambrakiai kisebb öbölből *Preveza* török erősség bombázását, míg négy ágyú-naszád *Salachora* kikötőhelyre tüzelt, hogy ágyúzásaának fedezése alatt akadálytalanul partra szállhassanak és szárazon szintén *Preveza* ellen nyomulhassanak az oda rendelt görög csapatok.

A török hajóhad csak a görögök ezen támadása után mozdult meg. Először is a konstantinápolyi Aranyzarv-öbölben állomásozott «*Messudije*» nagy hadihajó szedte föl valamennyi káit, hogy útra keljen s illetőleg vezetőjelegyen az

* *Dr. Johnstone*, a nagyhirű természetbúvár a *Niagara* vizes és melegvízesi laboratóriumot rendez be, melyben mesterséges uton valódi gyémántokat akar készíteni. Szerinte a főnehézség a tiszta kőszénnek vagyis a gyémánt és elemének tökéletes eljegyezése, melyet azonban *Dr. Johnstone* a *Niagara* vizesésnél már felállított villamfejlesztési állomások roppant villamáramlatával elérni remél. Ily módon a tudós néhány nap alatt a «*Kohinoor*»-nál nagyobb és tisztább gyémántokat akar készíteni.

* Lakodalmaknál a postagalambok jöttek divatba legújában. Franciaország több helyén postagalambok nélkül most már elkelő lakodalom nem is képzelhető. Mihelyt a fiatal házaspár a templomból visszaérkezik, ez örvendetes hírt előlre készen tartott postagalambok a rokonságnak és a vidéken lakó ismerősöknek elviszik.

* *Becses képgyűjtemény.* Özv. *Wallace Rikhard* né Londonban elhalt férje 12 millió forint értékű képgyűjteményét az angol nemzetségnek ajánlódta. A gyűjteményben *Velasquez*, *Rubens*, *Murillo* több elsőrendű remekműve, *Meissonnier*nek pedig tizenöt festménye látható.

* *Dufay* nevű párisi gyógyszerész tanuló gyalog indult a földközi utazásra, melyet három esztendő alatt akar megtenni. Utazásának fő célja a papirosból készült ruhaneműek tartósságának kipróbálása. Ugyanis *Dufay* arra kötelezte magát, hogy az egész idő alatt csakis papírból készült ruhát és fehérneműt fog viselni.

ELJEGYZÉS A KOBURG-CSALÁDBAN.

A közelebbi múlt húsvét vasárnapja kétszeres ünnep volt *Fülöp* szász-koburg-gothai herceg, osztrák-magyar altábornagy és magyarországi nagybirtokos családjára nézve. E napon történt ugyanis a hercegi család idősb leányának, a még nem egészen tizenhat éves *Dorothea* hercegnének, *Angusztia* német császárné testvéröccsével, *Ernö* *Günther* schleswig-holsteinsonderburg-augustenburgi herceggel való eljegyzése Déli Franciaországban, *Cannesban*, hol a fiatal menyasszony családja üdülés végett időzött.

A jegyesek a múlt nyáron ismerkedtek meg közelebbről az ausztriai *Ebenthalban*, hol a völgyény látogatóban járt *Fülöp* hercegnél.

Ernö *Günther* hercegi ház sarja, *Frigyes* herceg és *Hohenlohe-Langenburg Adelheid* hercegnő fia, 1863 augusztus 11-ikén született *Dolziban*. Katonai nevelésben részesült, de sokat foglalkozik

ágon. Atyai szépanyja *Koháry Antonia* magyar hercegnő volt, kinek családi nevét a *Koburg* család egyesítette a magáéval, de a *Koburg-Koháry* elnevezést csak két nemzedék használta rendszeresen; mostanában már inkább csak a *Koburg* nevet használják; bár *Fülöp* herceg nemcsak magyar főúr, hanem magyarul is jól beszél, sőt családjában is föntartja a magyar nyelv ismeretét épen úgy, mint nővére, *Klotild* főhercegnő, *József* főherceg neje. Anyai ágon szintén magyar származású az új menyasszony, *József* főherceg nővére, ki máig sem felejtette el a magyar nyelvet.

Dorothea hercegnő szép növésű, bájos arczú s jószágos lelkületű fiatal leány, kiben mindazok a tulajdonok megvannak, a melyek nagy hivatásához szükségesek. Nyilvánosan eddig alig szerepelt, mivel még csak most lépett ki a serdülő korból. Csupán annyit tud róla a világ, hogy családja, mely az angol, portugál, belga

nagy csarnok üvegteretje alatt. A közönség nincs kitéve szorongásnak, pihenő helyeket is talál akárhol.

A kiállítás 388 műtárgya 12 teremben talált elhelyezést. Hazai és külföldi művészek vegyesen egymás mellett. A magyar festők és szobrászok bátran bele vegyülhetnek az előkelő idegenek közé. A közönség érdeklődve forgatja a katalógust, mert néha a nevek megtévesztik, de elég sokszor örömmel győződik meg, hogy csakugyan magyar művész keltette föl érdeklődését. A héten megjelent már az illusztrált katalógus is. Ez előre figyelmeztet képeivel és szívesen megőrzi emlékül a műszerető, mikor már az egész kiállításból nem marad meg egyéb, mint a képes füzet, mely későbbi időkre is annyi művész pályájának adaléka. A katalógus nyomán adjuk mai számunkban a kiállítás több művének képét.

E katalógusban is, mint képeportozatunkban első helyet foglalja el *Balló Ede* «arczképtanulmánya», a stilben, jellemzésben és festésben oly összhangzatosan fejlődő és immár erőssé

DOROTHEA SZÁSZ KOBURG-GÓTHAI HERCEGNŐ ÉS JEGYESE, ERNŐ GÜNTHER SCHLESWIG-HOLSTEINI HERCEG.

a sport minden nemével, s különösen érdeklődik a tehnikai haladás és a közlekedésügy iránt is. Mint katona, sógorának, a német császárnak testőrhuszárezredében őrnagy s hasonló rangot foglal el a holsteini gyalogságnál is. Berlinben igen népszerű és kedvelt személyiség, hol ünnepi alkalmaknál gyakran kell helyettesítenie császári sógorát. Ugyanott mindenféle sportnak és sportegyesületnek nagy barátja és támogatója. A múlt évi berlini parkkiállításon ő volt a sportkiállítás védnöke. Szintén nagy kedvelője a tudósoknak és művészeknek is, kiknek érdekében alkalmilag gyalogosan fölhasználja a császárral való bizalmas összeköttetését.

A politikai életben eddig csak annyi szerepe van, hogy örökös tagja a porosz főrendiháznak (vagy mint ott nevezik, «urak háza»-nak), hol mint porosz nagybirtokos 1894 elején foglalta el székét.

A bájos ifjú menyasszony 1881 május 30-án született *Bécsben*. Atyja *Fülöp* szász-koburg-gothai herceg, anyja *Lujza* belga királyi hercegnő, *Stefánia* özvegy trónörökösné főhercegnő testvérnője. Gyermekkora nagy részét Magyarországon töltötte, hol *Budapesten*, hol *Szent-Antalon*, s így jól ismeri hazánkat, melyhez különben is sok szál fűzi úgy atyai, mint anyai

és bolgár uralkodóházakkal oly közeli és szoros rokonságban áll, bizonyára olyan nevelésben részesítette, mely Európa legelső fejedelmi hölgyei közt is a legkiválóbbak közé emeli.

A MŰCSARNOKBÓL.

Az új műcsarnokban egy kiállítás egészen más hatású, mint a régiben volt, a hol kis helyen kellett összeszorítani 4—500 műtárgyat, s még apró helyiségeket is felosztani spanyolfalakkal, hogy ezeken ismét képeket függeszthessenek föl. Kiállításra való terme csak egy volt, akkora, mint az új műcsarnokban a kisebbek. Az új műcsarnokban tágas, világos minden; nagy képeknek szobroknak alkalmas.

A tavaszi nemzetközi kiállításán a kényelmes és célszerű elrendezést először élvezte a fővárosi közönség. Az ezredéves kiállítás, melylyel a műcsarnok megnyílt, a műtárgyak oly tömegét és sokféleségét foglalta össze, — építészeti rajzok egész gyűjteményét is, — hogy a szemle fásztó lett, s éberséggel kellett vizsgálgatni, sőt kutatni. Most nyíltan tárul föl minden terem, s érvényesül a mi benne van: a nagy festmények a három legnagyobb csarnokban, a kisebbek az oldalt eső termekben, a szobrok a félkör alakú

vált művésztől látható éleltes arczképek egyike, egy derült szőke férfi, barátságos szelid tekintettel, a mint dolgozó asztalánál ül. Laikus néző nem igen találja el, hogy mivel foglalkozik. De sokaknak régi ismerőse; kifejezése, tekintete igazi és bensős. *Morelli Gusztávot*, a mintarajziskola tanárát, a jeles fametsző művészt ábrázolja dolga közben, egészen úgy, a mint jól ismerjük.

*Keleti Gusztáv*tól, a mintarajziskola igazgatójától a «*Besnyő* környékéről» való tájkép egy korábbi festő-iskola vonzó modorának ép tulajdonságait hirdeti, a korrekt rajzot, gondos elrendezést, a természet kedvességét, meleg színekkel és frissességgel. *Telepy Károly*tól, a régi erdmes gárda művészetétől is «*A tátra-lomniczi völgy*» ebből a tájképi előadásból való. *Neogrády Antal* újabb tájképfestőink közül való. Vízfestékek dolgozik, csakoly erős színhatásban, mint az olajfestésű képeké. Az erdők, a csallitok, a virágos rét gazdag változata mindig egy-egy epizódot vagy jelenetet vesz körül, legtöbbször vadászjeleneteket. «*A felhasznál pillanat*» is az erdőszélen egy vadász diadala, a mint a hátramaradt környezetet figyelmeztet kijátszva, egy csókot zsákmányol.

Aggházy Gyula magyaros életképeinek kedélyes motívumai szoktak lenni, egy-egy vidám vagy érzelmes pillanat, helyzet. «*Hol is kezdjem*» czím alatt most egy szerelmes pár találkozását festette le. A lány a pitvarban ül, háttal az ajtnak, de jól tudja, hogy ki állt meg a

Karvaly József: Arckép.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Benlliure José: Imádkozó aggastyán.

tőle. A nem épen drámai mesének néhány élettelen jelenete van, és sok jó alakja. A szerzőt a felvonások után többször kitapsolták. Az előadásban három primadonna működött közre. Blaháné (Borcsa), Hegyi Aranka (Ágnes), Komáromi Mariska (Veronika, a Donáth lánya), s kitűnő részei az előadásnak, melyben Szirmai (Donáth) és Vidor játszószék meg a főbb szerepeket.

A budai színházak. A budai krisztina-városi színházban Kecskényi Ignác színtársulata május havával megkezdte előadásait. Az ó-budai Kisfaludy-színház, melyet a közönség nem valami fényes partifogásban részesít, néhány napig zárva lesz, előkészületek miatt.

KÖZINTÉZÉTEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia május 3-iki ülésén Zichy Antal elnököl, s Négycs László mint levelező-tag tartotta értekezését.

Négycs értekezése a nyelvújításról szól, stílus-történeti szempontból. Ennek eddig leginkább a szóképzésével foglalkoztak, holott fontosabb a magyar irodalmi nyelv stíljének alakulására. Kazinczy inkább stíljutató volt, mint szónót. A nyelvújítás előmozdította az irodalmi nyelv megalakulását s elválasztotta azt a népnyelvtől, szabályozta és széppítve anyagát, elválasztotta a költői nyelvet a prózaitól. A hibás szóképzés már megszűnt, a nyelvújítás idegenszerűségei elhaltak; nyelvünk és stílusunk mostani germanizmusa nem a nyelvújítás következményei. A felolvasást megjelénzték. Ezután Wolf György rendes tag előterjesztette Melich János vendégnek a geréb és sarju szavak eredetéről szóló értekezését. Az író azt bizonyítja, hogy a geréb és a gróf eredetileg és jelentésileg egy, mind a kettő német fordításból jutott hozzánk, de míg az előbbi középnyelvi eredetű, addig a gróf felnevet.

A Petőfi és a segesvári csata emléke. Hosszabb idő óta tart a gyűjtés arra a célra, hogy a segesvári csatában elesett honvédeknek és a költőnek, Petőfinek a helyszínén szobrot állítsanak. Most végre megvalósulhat a kegyetlen óhaj s rövid idő múlva Segesváron, a vármegyeháza előtti téren a segesvári csataterre néző pontján ércszobor fogja a szabadságharc költőjének emlékét megőrköztetni. A segesvári csatában elesett névtelen hősek között Petőfi harmai is pihennek — emlékoszlopot emelnek. A végrehajtó bizottság az emlékek leleplezésének idejét július 31-ikére tűzte ki. Az ünnepi beszédet Bartók Lajos, mint a Petőfi-társaság elnöke fogja mondani.

Szinnyei József kitüntetés. A hivatalos lap e hó 5-ikén közölte, hogy a pannonhalmi Benedek-rend ötzer forintot ajánl fel az akadémia alapítójának gyarapítására, oly módon, hogy az összeget öt egymás után következő évben, ezer forintot részletekben fogja a rend törlesztani. Az akadémia elnöke meleghangú levélben köszönte meg a hazafias adományt.

MI UJSÁG?

A király Budapesten. A pozsonyi Mária-Terézia-ünnepéről a király egyenesen Budapestre jön két heti tartózkodásra. Ő felsége május 16-ikán este érkezik meg. Itt időzése alatt többször ad általános kihallgatást, ugyszintén több udvari ebéd is lesz; szemlét tart a budapesti helyőrség felett, még pedig egyenként. Ez alkalomból az uralkodóház több tagja szintén a magyar fővárosba jön.

A pozsonyi ünnepélyek. A pozsonyi koronázási dombon állított Mária-Terézia-szobrot fényes ünnepélyekkel, az udvar, az uralkodó család számos tagja, a tudományos intézetek, az országgyűlés és hatóságok küldöttjeinek jelenlétében avatják föl május 16-ikán. A szobor, Fadruzs János műve, mely Mária Teréziát lóháton és koronával fején tünteti föl, karrarai fehér márványból készült. Az ünnepélyek az uralkodóháznak 32 tagja fog részt venni. Ott lesznek: Stefánia özvegy trónörökös, Mária Valéria főhercegnő, József, József Ágost, István, Rajner, Lajos Viktor főhercegek, a toszkánai nagyherceg és ha egészségi állapota megengedi, Ferenc Ferdinánd főherceg is.

Petőfi és a segesvári csata emléke. Hosszabb idő óta tart a gyűjtés arra a célra, hogy a segesvári csatában elesett honvédeknek és a költőnek, Petőfinek a helyszínén szobrot állítsanak. Most végre megvalósulhat a kegyetlen óhaj s rövid idő múlva Segesváron, a vármegyeháza előtti téren a segesvári csataterre néző pontján ércszobor fogja a szabadságharc költőjének emlékét megőrköztetni. A segesvári csatában elesett névtelen hősek között Petőfi harmai is pihennek — emlékoszlopot emelnek. A végrehajtó bizottság az emlékek leleplezésének idejét július 31-ikére tűzte ki. Az ünnepi beszédet Bartók Lajos, mint a Petőfi-társaság elnöke fogja mondani.

Szinnyei József kitüntetés. A hivatalos lap e hó 5-ikén közölte, hogy a pannonhalmi Benedek-rend ötzer forintot ajánl fel az akadémia alapítójának gyarapítására, oly módon, hogy az összeget öt egymás után következő évben, ezer forintot részletekben fogja a rend törlesztani. Az akadémia elnöke meleghangú levélben köszönte meg a hazafias adományt.

pedig nagyon sokan ismerik, mert dolgozó társa ő minden lapnak, minden írónak, tollal, szóval, s azzal a szíves készséggel, melylyel nagy emlékező tehetségét, ismereteit, az irodalomban való jártasságát, gazdag foljegyzéseit rendelkezésére bocsátja az írónak. Sokszor és bizalommal fordulnak hozzá felvilágosításért, utbaigazításért, s a jó Szinnyei papa — mint a fiatalabb nemzedék szeretettel nevezni szokta — mindenre tud válaszolni, mindenről tud helyes nyomra vezetni, régi időről, eseményekről, emberekről. Nem is adta volna azokat az irodalomtörténeti és kulturális adatokat bővelkedő munkáit, melyeket oly hangsúlyzorgalommal szerkesztett, ezek közt a 'Magyar írók élete és munkái' című nagy életrajzi lexikonját. A hírlapok könyvtárának külön osztálya a nemzeti múzeumban, szintén egyik kiváló érdeme.

Kitüntetett író. Az olasz király Radó Antal, az olasz irodalomnak magyar nyelven ismertetéseért, az olasz költők magyarra fordításáért, a Corona d'Italia-rend lovagjává nevezte ki.

Visszatért azsiatik utazók. A héten érkezett vissza azsiatik utazójából b. Kemény Endre képviselő és Del Medico Antal, kik Indiát, Kínát, főleg pedig Japánt látogattak meg. B. Kemény a hosszú utból lapunk számára is több érdekes közleményt küldött. Önálló könyveiben is megírja tapasztalatait.

Esküvő. Jászárokszállási és nagybányai Kneusel Herdliczka Arnold nyug. cs. és kir. őrnagy, magyar királyi testőr bájos leányát Constancet május 3-án vezette oltárhoz a Deák-téri ev. templomban Petrovsky Károly, Erzsébet királyné ő felsége mellett szolgálattételre beosztott cs. és kir. udvari livaltárnok, tartalékos tüzérfőhadnagy. Az esküvői szertartást dr. Seberinyi János katonai superintendens végezte — ugyanaz ki 25 évvel ezelőtt a menyasszony szülőit adta egybe — szép beszédet intézván a fiatal párhoz. Tanikül Jakobi Frigyes főtörzsrész és Herdliczka Béla debreczeni gazd. akadémiái tanár szerepeltek. Nyoszolyóleányok a menyasszony nővérei, Alice és Evelin, Ringer Lujza, Jakobi Marianne, Zogler Ella és Berta kisasszonyok voltak. A fényes esküvőn a fővárosi előkelőségeiből sokan voltak jelen, a polgári és katonai hatóságok számos előkelő tagja; köztük Ringer Ede tábornok család-jával, K. Herdliczka Adolf ezredes, stb. Esküvő végeztével Drechsler-vendéglőjében fényes lakoma volt.

Mátyás király palotájának maradványai a budai várban. A budai várnak Gellérthegy felé eső részén, a királyi lak építését munkálatainak nagyon becses fölfedezést tettek. Megtalálták Mátyás király palotájának egyik termét, melyen lent a földben. A palota déli sarkán, a hol a királyné rendszeresen tálni szokott, a kertet földlásták s munka közben, mintegy négy méternyire a földszínétől, hatalmas,

gyönyörű faragású oszlopfejre akadtak. Tovább ástak s a törmelékéből hamarosan egy három méter magas, óriási pillér bontakozott ki. Napokig folyt aztán itt a munka, míg lassankint egy egész három szakaszos, tágas gothikus boltozatú terem tisztították ki, az idők folytán nagy részben bedőlő ívezet törmelékéből, a mely archeológusaink szerint, a kik az ásatás színvonalát többször megfordultak — Mátyás király lovagterme lehetett. A királyi palota restaurálásának befejezése után a terem stilszerűen kitatarozták, beboltozták s a királyi vár egyik érdekessége gyanánt továbbra is fentartják.

Mi legyen a Gellérthegyen? A magyar mérnök-és építész-egyesület minden évben tűz ki jutalmakat közérdekű építészeti feladatokra. Most azt a feladatot megoldását kívánja, hogy mi legyen a Gellérthegyen, a citadella helyén. A pályázat nagyjából meg is adja rá a levelet, a mikor így jelöli meg a földalatti kérdést: 'nemzeti emlékmű a Gellérthegy tetején', az emlékmű a citadella helyére jöjjön s a tervező az épület alapjait, vagy pedig a környező terrász falát használja föl a mostani erősség hatalmas falait. A tervezetet jelég levéllel ellátva, 1898. évi január 3-án esti 6 óráig az egyesület titkárságához kell benyújtani. Pályadíj: az egyesületi aranyérem s a közoktatásügyi miniszter 600 frt utazási ösztöndíja. Csak az egyesület tagjai pályázhatnak.

A párisi gyásznap. Megrázó szerencsétlenség színhelye volt május 4-ikén a tavaszi verőfényben tündöklő Páris. Előkelőségei jótékony bazárt rendeztek a Champs Elysée-n, a hol nagy deszka-épületet állítottak e célra, mely száz méter hosszú és hatvan méter széles volt. Ebben rendezték be az árusító fülkéket, mutatványos bódékat. Ott volt Páris uri népségéből másfél ezer; főleg sok szép asszony és lány, kik jótékony czélokra árultak.

Délután ötötől órákor egy mozgó fotografikát mutató helyiség kigyúlt, a vészben és fábódé lángba borult, pár pillanat múlva a tűz a hevenyészett deszka-épületet is ellepte. Rémületes percek következtek. Kellő számú kijárásról nem gondoskodtak, és másképen is elmulasztották a kellő intézkedéseket, mint a borzasztó következmények bizonyítják. A menekülők egymást gázolták le, egymást tiporták agyon. A tűz gyorsabban terjedt, mint a hogy a nagy színből kimenekülhetett az 1500 ember. Elgázolva, füstben megfulladva, vagy a lángtól megátadva vesztett ott sok úri nő, fiatal lány, nagyrészt Páris előkelő családjából. Holttestők alkaltalan tömegébe ott égett és szesenedett össze. Csak az ékszerpek, órák, vagy egy-egy tárcza (olykor dús tartalommal) maradtak meg, hogy a szörnyű tömeg káinok maradványai. Több mint 90,000 tárgyat találtak így, ékszereket, lorgneteket, könyveket és nagy összegeket. Az áldozatok száma 120. Ennyit állapítottak meg eddig, a sebesülteken kívül, a kik zúzódásokat, égéseket szenvedtek, s a kik közül szintén meghalt kettő. A legnagyobb részt nők a halottak, köztük több apáca is. A sebesültek számát 250-re mondják. A halottak megszesenedett holttestének csak egy részét ismerték föl. A bizonyítás a talált tárgyak után történik. Párisban nagy a gyász, mert az áldozatok, mint a jótékony nagy legtevékenyebb tényezőit általánosan ismerték, és a rokonság révén nagyon sok előkelő családot sújtotta a katasztrófa. Fájdalom, uralkodó eszládunknak is gyásza van. Királynékné húga, Zsófia bajor hercegnő, az alelőnői herceg neje is ott vesztette életét. Annnyira összegett, hogy tezeit is csak nagy nehezen ismerhették föl. Férjével együtt ment az ünnepélyre, de a veszedelem kitörésekor nem voltak együtt. A hercegné egy sátorban volt elfoglalva, s mikor mindenki menekült, ő még a vele volt fiatal lányok megmentésére gondolt. Férje sebeslten menekült meg, és most a nagy csapatától súlyos beteg. A szerencsétlen hercegné két nővére Mária özvegy nápolyi királyné és Mathild trani grófné szintén Párisban vannak, de nem voltak a vész színhelyén. Királynékné most a laizai kastélyban időzik. Ott érte a borzasztó hír, mely egészen lesújtotta. Bécében az ott időző hollandi királyné és regens királyné tiszteletére tervezett udvari ünnepélyeket megszüntették. A két fejedelmi hölgy Lainzba sietett, kifejezni részvétét. A bécsi képviselőházban e hó 6-ikán az elnök fejezte ki részvétét az uralkodó családot ért nagy csapás fölött. Vilmos német császár a francia köztársaság előkelőbe küldött részvét-nyilatkozatot. Párisban az elsőrendű színházak e hó 5-ikén zárva voltak; a többiben sem tartanak előadást szombaton, mikor a holtestek maradványait eltemetik.

A házai általános biztosító részvénytársaság f. hó május 5-én tartotta Kossuth Ferenc elnöklése mellett első rendes közgyűlést, melyen a nagy számú vidéki részvényesek jelenléte igen szép, impozáns képet nyújtott. A társaságnak az elmúlt évben a tüzbiztosításban 1.015,629 frt 24 kr., a jégbiztosításban 202,721 frt 78 kr., a baleset-biztosításban

116,014 frt 04 kr. díjbevétele volt, minek folytán 5 százaléki kifizetését határozták el, tekintettel a 89,588 forint 30 krnyi tiszta nyereségre. A létesített tartalékalap 385,927 frt 72 krt teszen, s így a társaság 1.385,927 frt 72 krnyi biztosítéki alappal rendelkezik. Ez az óriási fizetési eredmény bizonyára csak emelkedni fog, a miért a szolid, kitaró, odaadó vezetőségben meg van a garancia.

Prückler J. C. jöhíri levélbélyegkereskedés hírdetéseire felhívjuk olvasóink figyelmét.

Hogy a ló minő gyorsan vesz erejéből, megerőltető munka mellett, azt minden lótulajdonos tudja, az izomszilak merevsége nagyon is gyakran következménye a túleröltetésnek. Kitaró munkához alkalmasakká tehetőek a lovak, ha rendszeren alkalmaszunk a cs. és kir. szabadalmazott ló-mosóvízzel, a Kwizda-féle restitutions-fluid-ot. Ez különösen beválk mint segédszer ficzomok, rosszul lép, és az idegek merevsége, gyengeség ellen és mint erősítő és erővisszaszerző szer nagy fáradsalmak után.

HALÁLOZÁSOK.

GHIKA JÁNOS, herceg, volt román miniszterelnök és belügyminiszter, meghalt Bukarestben e hó 4-ikén. Ghika 1817-ben született; tanulmányait Párisban végezte el; 1848-ban konstantinápolyi követ volt s a szultán ekkor kinevezte Szamosz sziget kormányzójává; 1856-ban hazatért s londoni követé nevezte ki. A moldvai fejedelemség trónjáért is versenyzett, de ez nem sikerült neki és száműzték. Irodalmilag is működött. 1884-ben jelentek meg száműzetésében irt levelei, melyek egy magyar szabadságharcról, mint az erdélyi románok 1848-ban történt lázadásáról igen fontos adatokat tartalmaznak.

Elhunytak még a közelebbi napokban: GERSTER ANTAL, 1848—49-iki honvéd utászkapitány, távol hazájától, Kalifornia San-José városában meg febr. 2-ikán. A forradalom után menekült ki hazájából sok bolyongás után az amerikai Egyesült-Államokba, hol mint mérnök és vállalkozó kereste kenyérét. Az északamerikai polgárháboruban beállt az éjszaki hadseregbe, hol először őrnagy, majd pedig tüzérezredesi rangot nyert. Gerster Lajos amerikai konzul, Gerster Árpád new-yorki sebészfőorvos, Gerster Béla mérnök, a korinthusi csatorna tervezője, Gerster Kálmán építész, Gerster Zsigmond, a kassai vámhivatal igazgatója, Gerster Etelka énekesnő és Gerster Miklós kir. iparfelügyelő az elhunytban nagybátyjukat gyászolják. — FARAGÓ GÁBOR, ügyvéd, Farago Odón, kínai vámfőnöknek édes atyja, 80 éves korában, Baján s nagy család gyászolja. — PITUK BÉLA, volt g. kath. lelkes, ki pár év előtt felöltést keltett egy röpiratával, melyben Pavel nagyváradi g. hath. püspököt hazafiatlansággal vádolta, s ki e miatt lekészi állását elvesztvén, Aradon választották meg tanítónak, 35 éves korában. — KONRÁD FERENCZ, ezredes, a 38-ik, báró Mollináry nevet viselő gyalogezred parancsnoka, 52 éves korában, Budapesten. — KNAPPAL JÓZSEF főcsapó, Jászai Mari asszony-nak, a nemzeti színház kitünő művészöjének édes atyja, a komárommegyei Aszárton. — SZLOVÁK PÁL, m. kir. pénzügyi segédtitkár, a budapesti békes-megyeiek körének megteremtője és másodelőke, 41 éves korában, Budapesten. — MEDGYESY ODÓN, nyug. főgimnáziumi rajztanár, 52 éves korában, Budapesten. — PUHL LŐRINCZ, gróf Wimpfen Simon uradalmi tisztartója és Temesmegye törvényhatósági bizottsági tagja, 63 dik évében, Végváron. — ROSZÁRKY ÁGOSTON, Andrássy Géza gróf uradalmi tisztartója, 54 éves korában, Zemplén-Vásárhelyen. — FLEKLY LÁSZLÓ, kir. járásbíró, 64-ik évében, Szerencsen. — ORMAY B. ÁRPÁD dr., budapesti kir. törvényszéki aljegyző 29 éves korában Budapesten, holttestét Oraviczra szállították.

Öz. bártnai GLACZ ANTALNÉ, szül. ináncsi Ebbecky Matild, 78 éves korában, Nagyváradon. — KARCSAI MATILD, állami kézimunka-tanítónő, 49 éves korában, Pancsován, honnan holttestét Budapestre szállították. — ÖZV. SÜTŐ ANTALNÉ, szül. Pokorny Katalin, 62 éves korában Budapesten.

Szerkesztői mondanivalók.

Pusztai történet. A jó magyar ritmus dicőszéret érdemel benne; de a költemény belső tartalma, alakítása jóval gyöngébb. Az elbeszélés egészen külső, a szereplők lelke nem tudunk bepillantani.

Hallom a dalt. Temetőbe jártam. Az első csinos; de kellettél jobban emlékeztet Petőfiének. Itt szillett em ezen a tájon kezdeti költeményére. Sikertől fordítókat szerb költőkből, vagy a szerb népköltészet kincséből mindig szivesen veszünk.

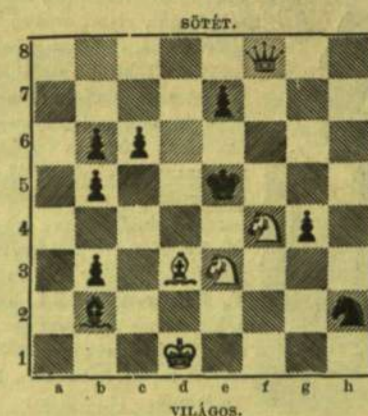
Tengerész-dal. Hellas. Mindkettő határozott tehetőség vall; de homály, egyenlenség s nyelvbeli botlások is fordulnak elő bennük.

Dévrné sirján. Nagyon el van nyújtva, s a mi még nagyobb baj, úgy éreztük, hogy szerző prózát szedett verbe, de a próza a rímek dacára is csak próza maradt.

Jó anyától ha bucsúzol. Dal az édes anyáról. Közlésre az első választottuk.

SAKKJÁTÉK.

2006. számú feladvány. Weinheimer R.-től.

VILÁGOS.

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

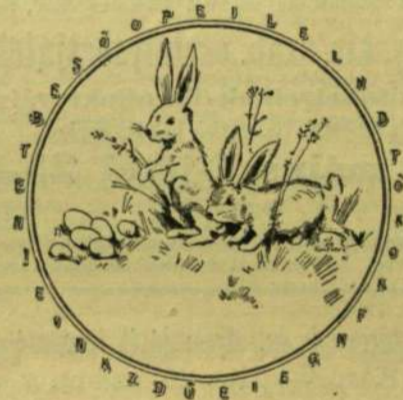
Az 1895. sz. feladvány megfejtése. Erlin K.-től.

- 1. g2-g3... h4-g3; (a) 1. ... Kd4-e5 (b) 2. Vd1-g1+ ... Kd4-e5 3. Vg1-g3 ... t. sz. 4. g6-g8 H v. V mat. Világos. a. Sötét. 2. Vd1-g3 ... Kd4-e5 3. Vg1-g3 ... t. sz. 4. Vb8-b4 mat.

- Világos. b. Sötét. 1. ... Kd4-e5 2. Vd1-g3 ... Ke5-d6 3. Vb8-b4 ... t. sz. 4. Vb8-b4 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Winkler Károly — Sárospatakon: Gérecz Károly. — Csomonyán: Németh Péter. — Kecskeméten: Balogh Dienes. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' 16-ik számában közölt képtalány megfejtése: Komoly az élet, vig a művészt.

Heti naptár, május hó.

Table with 3 columns: Nap, Kath. prot. naptár, Órög keleti naptár. Rows for 9-15th of May.

Holdváltozás. Első negyed: 9-én este 10 ó. 53 p. Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-ter 6. szám.)

Foulard-selymet 60 krtól 3 forint 35 krig méterenként — japáni, kínai, stb. a legjobb mintázattal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes Henneberg-selymet 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként; sima, csikos, kockázott, mintázott damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőségben, 2000 szin és mintázattal stb.) megrendelt árukat postabőr és vámentesen házhoz szállítva, valamint mintákat postafordultával küld: Henneberg G. (cs. és k. udv. szállító) selyemgyárak Zürichben. Számba címzett levelekre 10 kros, és levelező-lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. 7061

Vese, húgyhólyag, húgydara és közsvénybántalmak ellen, továbbá a légző- és emésztési szervek hurutos bántalmánál, orvosi tekintélyek által a Lithion-forrás

Salvator

Kitűnő sikerrel rendelés les. Hűgyszerrel hatású! Kellemes ízű! Könnyen emészthető! Kapható ásványvízkezelőkben és gyógyszerárakban. A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen. Budapestben forrárt EDESKUTY L. urnál.

Férfi ingek: Szines francia batiszt. Angol piqué és szegélyes mellű fehér sifon. **Pongyola utazó- és háló ingek.** — **Divatlan sítábotok.** Nap- és Esernyők. Angol foulard és batiszt nyári Nyakkendő. Férfi és Női. Harisnyák. Kesttyük és Angol sarga bőr cipők. **Férfi Nemez- és Szalmakalapok.** Utazó- és Fürdő Czikkok Nagy választékú Raktára

FÖLDVÁRY IMRE
BUDAPEST 7156
Koronaherceg-utca 11. és Kerepesi-út 9. sz.

A SZEPSEG APOLASÁHOZ.
Eddig el nem ért HATÁS.

KIELHAUSER H.
folyékony
Glycerin-Crème

ártalmatlan anyagokból készült sikerült vegyület, mely nemcsak a bőrt finomítja, hanem tényleg az ifjú tészeséget eleventi és azt illandóan fenntartja. Legjobb övszer levő, szél és napsütés ellen, eltávolít napfoltot, szeplőt, májfoltot és minden más bőrtisztatlanságot.

Glycerin-Crème-Szappan
kiváló enyhe, bársonyszerű bőrt idéz elő. A Glycerin-Crème használatánál ajánlható a

Párisi Hőlgypuder
a legártalmatlanabb puder, a bőrt szép fehér színre változtatja és azt simán és szárazon tartja.

Hamisított párisi hőlgypudertól és Glycerin-Crémétől órákodik; csak az a valódi, melyen a csizkén, valamint a leírásán a mellékelt védjegy van.

Raktár minden gyógyszertárban és illatszer-üzletben.
Magyarországi főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszertára Budapest, Király-utca 12.

A női szépség
emelésére, tökéletesítésére és fenntartására legkittünb, teljesen ártalmatlan, vegytiszta és zsírmennyiségű készítmény a 7163

Margit Crème.

Rövid idő alatt szünteti szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtakát (mitesser) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ránczokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is úde bájos arczint kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint.

Margit hőlgypor 60 kr, 3 színben. Margit szappan 35 kr. Margit fõgpép (Zahn pasta) 50 kr.

Készítõ **FÖLDES** gyógyszerháza,
Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.
Fõraktár: **Török József** gyógyszerháza, Budapest Király-utca 12.

A HYGEA
hajbalzsam

valóban maga a tökéletesség, ha arról van szó, hogy a szürke hajnak eredeti fiatalos színe, fénye és szépsége visszaadassék. Megújítja a haj életfolyamatát, szívósságát és növényi képességét, mint hajszépitõszer pedig egyenesen páratlan.

Úvege 1 fnt 50 kr és 2 fnt 50 kr.
Valódi minőségben egyedül kapható

DIMITRIJEVIĆ S. gyógyszerésznél Araes, Banat. 42.

Dr Leras
VAS PHOSPHÁT

Ezen vaskészítmény tartalmazza a vér és oszontok legfontosabb elemeit. Kiténő gyógyszer vérszegénység, sápkór, gyomorfájdalmak, vervesztés eseteiben, szabályozza a noszámot, könnyű emészterti és kiválóképpen hőlgyeknek, fejlődésben lévő fiatal lényeknek, valamint gyenge gyermekeknek legmelegebben ajánlható. Egy üveg ára 1 fnt 50 kr. Magyarországi főraktár Budapest, Török József gyógyszerháza király-utca 12. sz.

Fekete selymekelmék

valamint fehér és mindenféle más színűek igazi gyári áron, a valódiságról és tartósságról való jótállás mellett, méterenkint 35 krajól 12 krajól portó- és vámmentesen házhoz szállítattak. Magánosok részére a legjobb, követelesen megrendelhet forrás. Ezer meg ezer olósmérő irak. Minták bõrmentesen küldetnek. Svájcba a levélpórtó kézszaraz.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA
selymekelme-gyárak szõvegegye Zürich. 6953
spanyol kir. udvari szállítók. Spanyol kir. udvari szállítók.

Vértessz. féle

keleti labdacsook.

Használat előtt. 7141 Használat után.

Gyenge nõknek szép telt testi formát kölcsönöznek. Egy adag 3 fnt.

Kapható **VÉRTES L.** sasgyõgytárban Lugoson 96. sz.

SZABADALMAKAT (Patente). Kieszõsõl, védjegyeket és mintákat belajstromoztat, a világ minden államában, legkedvezõbb feltételek mellett, **RÉTHY JÁNOS**, nemzetközi szabaldalmi iroda. Budapest, Erzsébet-körut 2. szám. (Tulajdonos Zielinski Szilárd, okl. mérnök.) 7015

Levélbelyeg-kereskedés

PRÜCKLER J. C.
Budapest, IV., Régi posta-u. 5
Alapítottott 1876. 7121
Veszek! Eladok! Cserélek!

A budapesti asztalos ipartestület védnöksége alatt álló butorszakosztály által alakított 7132

BUTORCSARNOK
VIII., Bérkocsis-utca 12.

az ipartestület saját házában állandóan készletben tart **háló-, ebédlõ-, uriszoba és szalonberendezéseket**. Ezzel mód van adva a n. é. közönségnek jó és szolid **butorokat juttányos áron** a követeitõk illetõleg kereskedõk mellõzésével az illetõ asztalos-mesterek tõl készen vagy tetszészerinti megrendelés után beszerezhetni.

20. SZÁM. 1897. BUDAPEST, MÁJUS 16. 44. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 fnt. Coupan a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 8 fnt. Coupan a POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 5. — Kijelölt előfizetésekre a postalgó megváltozott viteldij is csatlakozó. POLITIKAI UJDONSÁGOK együt. { félévre — 6. { félévre — 2.50

A POZSONYI KORONÁZÁSI EMLÉKSZOBOR.

A régi koronázó városban, Pozsonyban, a koronázási domb helyén, a hol a megkoronázott királyok a kardvágást tették meg, áll immár Mária Terézia királynő fehér márvány szobra, emlékeül a királykoronázásoknak, emlékeül egy nagy multú uralkodónak.

A szobrot Pozsony városa az ezredéves ünnepre rendelte meg, de csak az õsszel készült el. Fehér márvány szobor lévén, Olaszországban, a carrarai híres márványbányáknál vették ki, s ott késtek meg vele. Ünnepeyes leplezése e hó 16-ikán lesz, a király, a királyi család számos tagjának, a minisztereknek, az országgyűlés és a tudományos testületek s hatóságok küldötteinek jelenlétében, nagy pompával. A pozsonyi szép Dunapart ékessége a szobor, s egy fiatal művésznek dicséret alkotása. Dicsérik klasszikus formáit és összhangzatos hatását.

áll s magasba emelt kardjával a határ felé mutat; balról magyar fõúr lép a paripa mellett, a királynõ felé fordítva kifejezõ arczát, s nyugodt elégteliséggel mutat baljával oldalt, az ország felé. Az egész szobor-csoportozaton nagy méretei mellett is sok a finomság, s fõ alakjában a nõi kellem is szerencsésen érvényesül.

Fadrusz Jánosnak ez elsõ nyilvános emlékműve, a másik most készül Kolozsvárt. A művész maga is pozsonyi fi, s a város támogatta,

hogy művészi pályáján haladhasson. 1858-ban született. Szegény szülõk gyermeke lévén, nem taníthatatták s az elemi iskolák után a gyermek lakatos mûhelybe jutott inasnak. Rajzolgatni, faragni igen szerett s mihelyt egy kis ideje jutott rá, ebben gyakorolta magát. Jóravaló iparos legény lett belõle, értelmességével, ügyességével kivált társai közül. Egy iparkiallításra szépen megrajzolta díszes vaskapu tervet készített, a mért arany éremmel jutalmazták. Ez buzdította s a faragásban akarván magát képezni, egy kis ösztöndíjjal a zay-ugrózi fa-faragó intézetbe juthatott. Itt fejlődött művészi tehetsége. Szorgalma, komolysága, elõmenetele az öreg Zay gróf figyelmét is magára vonta s jóakaróan buzdította. Négy évet töltött itt, aztán a katonáskodás három esztendeje következett. Ez sem csüggeszté s talált módot erõs akarata, hogy magát mûvelje s így a katonáskodásban szellemi fejlõdése nem akad meg.

A POZSONYI KORONÁZÁSI EMLÉKSZOBOR. — Fadrusz János szoborműve.

Majd ismét hazatért Pozsonyba; szobrászati mûvekhez fogott; kõbõl és fából dolgozott. Az emberi élet-rõl készült allegóriájával keltett elõször általánosb figyelmet, mely úgy a benne rejlõ gondolatnál, mint formai és tehnikai kiválóságánál fogva igen megnyerõ tanúsága lett a fiatal Fadruszban rejlõ tehetségnek. Pajzs közepén van egy szépen mintázott fátyolozott arc, alatta egy urnából lombos ág fakad, kisebb ágakban és levelekben folytatódva. Az elsõ levélnél egy bimbóból üden mosolygó gyermek bontakozik ki, a mint pillangó után nyúl; egy másikból fiatal lány, ki almát készül leszakítani; azután egy férfi következik, gondterhelt arczeval; majd egy öreg asszony tûskés botra támaszkodva. Körülte az ág is tûskés már, mely végül megtörik, fátyol borúl rá, a halál és örök rejtély képe. A kis mû megszerezte készitõjének az elsõ pártfogást. A pozsonyi elsõ takarékpénztár ösztöndíjat szavazott meg neki, a kormánytól szintén õsz-

Megérkeztek legujabb mosószöveiteink
u. m. zephyr, levantin, batiszt. Minták kívánatra bõrmentve küldetnek.
Kunz és Mössmer vászon és fehérnemû áruháza Budapest, Kigyó-tér, a „Szép juhásznõ“-hoz.

Cacao van Houten

E gyártmány hitünõsége magyarázza meg annak rendkívüli kelendõségét.

Feszy társaság körkép palotájában Városliget 7173

Krisztus a keresztfán és Jeruzsálem

óriási körkép. Látható: reggel 9 órától esti 8 óráig.

Az esti órákban villanyvilágításnál. Belépõ díj 50 kr.

Gyermekjegy 30 krajczár.

La Première Marque du Monde GUERLAIN

Parfumeur. — Fabrique à Bécon-les-Bruyères (Seine). — Magasins : 15, Rue de la Paix, PARIS

„Eau de Cologne Higéoniennne“
„Crème de Fraises“
„Jardin de mon Curé“
„Savon Sapocti“

Delicieux parfum très apprécié pour la toilette du Corps.
Cold-Cream Spécial Pour tonifier et adoucir la peau.
Extrait pour le Mouchoir Remarquable par sa distinction.
Absolument neutre pour la figure et les mains.